جيون تاءُ تتيءَ جو

ناگپال

جيون ڏاڍ ڏتيءَ جو

ناگپال

[ڪتاب جا حق واسطا مصنف وٽ محفوظ آهن.]

قيمت ۰۰-۱۰ رپيا

تعداد : هڪ هزار
ڇاپو : جون ۱۹۸۳ع
ڇپائيندڙ: ڪنعيالال ناگپال
ڇپيندڙ : سردار پرنٽنگ پريس گاڏي کاتو حيدرآباد

پاران ايم ايچ پنهور انسٽيٽيوٽ آف سنڌ اسٽڊيز، ڄامشورو.
Digitized by M. H. Panhwar Institute of Sindh Studies, Jamshoro.

ارپڻان ٿو

مٿن ٽِڪ ٽِڪرا چڪنڊڙا اڇن
ڪڙٻون ڪيه ٻڪليون ٻگهر سر پيرن
اي وڙه ويڙهيچن مون لوڏائين لڪئا.

ٻکين ڏکين، آزاريل ڦريل انسانن
جي
نـــانءِ

جيها سي تيها مارو مون مڃيا
مون جيڏيون ملير ۾ چوندين موڪ ميها
اٿم آس اها ڪنهن ڪيرائيندا ڪوٽن کي.
(شاهه)

پيار پڇار!

جڏهن پريم پريتم کان کو جدا ٿيندو آهي ته اجهل لڙڪ لڙي پوندا آهن، ڪنهن پياري جي اوچتي موت تي ڪڏهن ڪڏهن ماڻهوءَ کي سڪتو چڙهي ويندو آهي، ڪاميابي حاصل ڪندي ڪندي جي ڪڏهن ناڪامي جو منهن ڏسڻو پوندو آهي ته نئُر من ڪونه مڃي سگهندو آهي. جيو وياڪل اپاڻڪو ۽ اٽاسو ٿي اداس رهندو آهي. ڪٿندي ڪٿندي ڪڏهن هار ڪاڻٽي پوندي آهي ته بهار جيڙا ڦهڪندڙ منهن سرءُ جي چٽيل پن جيان پيلا ٿي پوندا آهن. ساٿن جي ساٿ کان پوءِ جڏهن همسفر وڇڙندا آهن ته اروڪ اکيون نير وهائي نه ٿڪبيون آهن — حياتيءَ جي اٿهوند ۾ جڏهن محبت ۽ دوستي جيون جي رُڃُ جو حصو ٿي ويندا آهن ته ماڻهوءَ جو جيئڻ مان من پُرجي ويندو آهي، پوءِ موت مٺو ۽ حياتي ڪڙي لڳندي آهي — اهو سڀ ڇو ٿيندو آهي؟؟؟

شايد ان لاءِ جو اسين هرويرو به بهتر ۽ ڀلاري پاسي تي آس رکندا آهيون ۽ اهو وساري ڇڏيندا آهيون ته دنيا ۾ ڪابه شيءِ ابتڙن جي ميلاپ کان سواءِ وجود نٿي رکي سگهي، حياتي ۾ به وڇوڙو، ڏک، هار ۽ موت به ايترا ئي اهم ضروري ۽ فطري آهن جيترو سندن ابتڙن کي اسين سمجهون ٿا پوءِ به پاڻ رڳو وصال، سک، جيت ۽ انس طلبيندا رهندا آهيون. ڇا جيون جا درد ڳوڙها پريشانيون ڪنهن ٻين لاءِ نهيون آهن — اسين پنهنجي لاءِ هرهنڌ صرف هڪ پاسو Positive ئي ڇو پسڻ چاهيندا آهيون؟ ته قبول ڪريون ته مسئلا مامرا پريشانيون ۽ لڙڪ ۽ سهنج سک نيرن ۽ کل خوشين جيترو حصو رکن ٿا ۽ ايندا رهندا — ساڳيءَ

طرح سگمنڊ فرائيڊ جي هن قول وانگر ته، ”انسان جو هر ٻئي انسان سان ڪوبه رشتو، ناتو، سنٻنڌ، سنٻنڌ، سندس ڪنهن نه ڪنهن ضرورت يا ضرورتن جي تسڪين لاءِ ئي هوندو آهي“ ـــ ته پوءِ پاڻ ڪي بيوفايون ۽ جدايون قبول ڪرڻ ۽ وڃڻ سوليون لڳنديون ـــ پنهنجي اڌ گلاس ڪي اسين هرويرو اڌ خالي گلاس ئي ڇو چئون؟ جڏهن ته گهڻن جا گلاس ٻنهي خالي آهن، ته پوءِ اسين ڪيترا نه بهتر ۽ سکيا ستابا ڇٻاسين ـــ مٿي نهارڻ بدران پاڻ ڪي هيٺ نهارڻ گهرجي ته گهڻن مشڪلان ۽ مسئلن جو وجود ئي نه رهندو. ـــ ۽ ان سڀڪجهه سمجهڻ سمجهائڻ، پروڙڻ ۽ پرکڻ لئه ادب جو هٿ پڪڙبو آهي جنهن لاءِ مختلف فيلسوفن مختلف نانءُ پئي ڏنا آهن ـــ ڪن ادب کي حياتيءَ جو آئينو ته ڪن ڪيس سندس اپٽار سڏيو آهي، ڪن ڪي ادب زندگيءَ جي ڪارج لاءِ لڳندو آهي ته ڪو ادب واسطي ئي تخليق ڪندو آهي. ڪن شاعريءَ کي زندگي مٿان تنقيد چيو آهي ته ان جو هر رخ ڇڪاسي ڪري ڪوٺي جي ساڃاهه ڏي ته ڪي چون اها حياتيءَ جي تصويرڪشي آهي. ته سوليءَ سنڌي ۾ جيترا وات اوترديون ڳالهيون.

جان رسڪن هڪ دفعي ڪتابن تي ڳالهائيندي لکيو هو ته ڪتاب لکڻ، ليکڪ جو هڪ وقت هزارن ماڻهن سان مکاميلو ڪرڻ جي برابر آهي جيڪر هوند اِهو هو ڪونه ڪري سگهي. ڇپائي اها گفتگو لکن سان به ڪري سگهجي ٿي جنهن کي ئي امرتا آهي باقي ليکڪ پاڻ به پنهنجي آواز سميت فاني آهي. ڪتاب ليکڪ جو اعلان آهي ته ”هي منهنجو سڀ کان بهتر ۽ آتم حصو آهي“ يا انگريزي ۾ “This is the best of me, for the rest, I ate, and drunk and slept, loved and hated like another, my life was as the Vapour, and is not; but this I saw and knew, this, if any thing of mine, is worth your memory” John Ruskin.
(Seasauce & Lilies) ۾ شاعري ـــ شاعري ته اظهار جو سڀ کان

ڀھتر، اثرانگيز ۽ ڇھي وڃندڙ گفتگو آھي — جنھن ۾ اندر جي اونھن احساسن ۽ ٽاڪوڙن جذبن کي ٻڌائي سگھجي ٿو جي ھوند کھرا لفظ ڇھندي ٻه ٽوڙي ڇڏن — جنھن لاءِ ئي آءٌ شاعريءَ کي لفظن جي سائنس ۽ جذبن احساسن جو علم ۽ ٻولي سڏيندو آھيان. اھي جذبا، احساس ۽ آدما جن ۾ شاعر خود ڀوڳيو ھجي، لوڇيو ھجي، لوڙيو ھجي، ڏنو ھجي ماڻيو ھجي ۽ جن جذبن جي ٽڪي ڌار تي ھو وڍيو ھجي، ڪپيو ھجي ۽ ڪٽجي ذرا ذرا ٿي ويو ھجي — تنھن سيڪجھہ کي ٻڌائي سگھڻ جي ساھس، فن، ذات ۽ ڏانوءَ کي شاعري چئجي — شاعري ادب جو اھو حصو نہ آھي جيڪو توھان کي رڳو ڪنھن جذبي، درد، سونھن، سک يا سوڀيا سندرتا کان واقف ڪري ٻر شاعري تہ مصوريءَ کان ٻہ وڌيڪ توھان جي ٻانھن پڪڙي توھان کي ان سيڪجھہ ان گذاري، لنگھائي، سھائي، ڏيکاري ۽ لوڙي ماڻي سگھڻ جي قوت ڏئي — ان ورھہ امرت کي پياري سگھي ۽ ان جو نشو چاڙھي سگھي سا ئي شاعري آھي! جا ڪٿي گلن جي سيجا ۽ ميلاپ وصال جي سھائي چاندوڪي رات آھي تہ ڪٿي جنگجو جوڌن جو ڪرڪيتر ۽ ڪربلا، ورھہ وڇڙيل ورھڻ جا اماس جي ڪارين راتين ۾ ورلاپ ويڻ ۽ واويلا ھوندي آھي. حياتيءَ وانگر سندس ڪينوس بہ ڪشادو وسيع ۽ وشال آھي. اھڙي ڀرپور شاعري ماڪ ڦڙن ۽ رت ڦڙن مان ئي اپجي نپجي ۽ وڌي ويجھي ٿي! جا روح کي ڇھي وڃي پنھنجي اندر جو آواز لڳي ۽ ھيئين ۾ تسڪين ۽ تڪميل يا آنند مانڊ امنگ اتساھہ اتاري سگھي! منھنجي شاعري مون سان گڏ منھنجي ماڻھن جي جذبن، آدمن، خيالن، سوچن، سپنن ۽ ساڀيائن جي شاعري آھي، ان حالتن جو اجھاڳ اپٽار آھي جنھن ۾ ٻاڻ پلجون پيا نپجون پيا ۽ ٽچڪون پيا — اسين، جن جو جيون اڃان تنيءَ جو تاءُ آھي، جي چوطرف پکڙيل بي حال ۽ بدحال حياتيءَ جي خطرن، ڌڪاءَ، ڏمر ۽ ڏوجھرن ۾ رھي سرھاڻ، سونھن، سک، سھنج ۽ سوجھرن جا سپنا سھيڙي رات اوجاڳن ۾ گھاري ڇڏيون

تا. ملبون هلائيندي، ٻنين کي پاڻي ڏيندي، آن چڙهيندي، گاهه گاهيندي، ڳوٺيون ڪٽيندي، دفترن ۾ نوڪريون ڪندي به اڃان سياڻي جي فڪر کان آجا نه ٿي سگهيا آهيون. بي انداز اڻ ٿڪ پورهيو ڪندي به چنتا ڳڻتي فڪر ۽ بيماري ۾ گهرندا روزي ڪمائڻ ۽ پيٽ پرڻ لئه وڏا وس ڪندا رهون ٿا پوءِ به ڏچن، ڏهڪائن، ڏمرن ۽ خوف ۾ گهلبا گهاريندا رهون ٿا، رڙهندا رهون ٿا ۽ جيئندي مرندا ۽ مري جيئندا رهون ٿا!! ڪڏهن ڪو پيار جو سهاڳو سپنو اکين اتڪائي، حالتن جي اٿهونداين جي مار کائي، ساپيا ۾ چرڪ پري موڳا مونجها ۽ حياتيءَ تي بار ٿي جيئندا رهون ٿا يا پنهنجي هٿان اهڙي اسلهه اٿليپ ۽ هڪ دفعو ملندڙ حياتي جو انت آڻيون ٿا ـــ ان سڀني فڪرن، ويچارن، اڌمن ۽ احساسن کي مون جيئن جيئن جاتو سمجهو ۽ سهي ڪيو آهي تيئن ئي پنهنجن ڪچن ڦڪن اکرن ۾ ان کي اچارڻ جي سگهه ڪئي اٿم ـــ ۽ هي سڀڪجهه هڪ ڦلن مٺ پري اوهان کي آڇيندي اڃان ڪنڌ هيٺ جهڪيو وڃي، پاڻ کي وڌيڪ جوابدار محسوس ڪريان ٿو:

پر جي ڪنهن هڪ شعر به اوهان ۾ ڪو نئون اتساهه يا جذبو جاڳايو حياتيءَ لئه وڌيڪ پيار ۽ ان کي بهتر بنائڻ جو پور پيدا ڪري ورتو ته آءٌ سمجهندس ته منهنجو لايو سجايو ٿيو اجايو نه ويو. ته سدائين گڏ. شل نئون سال پورهيت جي پگهر جو اجر آڻي.

جيئڻ ۽ مانُ پائڻ پورهيت هٿ ۽ پيار ڪندڙ دليون!!

١-١-١٩٨٣ع

ـــ ناگپال

هڻ ڙي پيٽ!

رات جا پارنهن
برف ڇمائيندڙ پارا
ڏکندڙ هٿ، ڪڙڪندڙ ڏند
اڻ پوري چادر اوڍيل
هي مزدور
ماڻهن کان خالي رستن تي
ڏامر پکيڙي رهيا آهن
پنهنجن ٻچن کي
هن ولهه ۾ ڪکائن گهرن اندر
بي‌سهارا ۽ هيڪل ڇڏي
ننڊ ڦٽائي
ڪنبندي روح ناهي رهيا آهن
پر پوءِ به گهر جي ناهي پوري
ڪڏهن اٽو کٽل ته ڪڏهن چادر ٽُوري
تهه سياري مهاپاري ۾
اڌيءَ رات جو
جت ماڻهو بند ڪمرن ۾ ڪمبل ويڙهيون
ڪل پاريون، هيٽرهلايون، پيگ پي
ڪنهن جي ڪوسي پاسي ۾ به
ڏکي رهيا آهن
۽ هي ڊٺل پگهل بدحال جيءَ
پاڻ پوري رستا جوڙي رهيا آهن، جو
پيٽ جي باهه
ولهه پاري برف کي
رجايو ڇڏي.

(تحريڪ ۾ ڇپيل)

موت — منهنجو ڇوٽڪارو ڇو؟؟؟

توهان جي عاليشان محلن کان دور
مون مسڪين جي هڪ جهگي به آهي
توهان جي مورت جهڙي عورت کان الڳ
مون وٽ به اَيري اياڻي عورت آهي
توهان جي گلڊن جهڙن ٻارن کان ابتڙ
مون وٽ به (هڏائين پڃري) جهڙا اُگهاڙا ٻار آهن -
سڀني مستقبل، آسائشن ۽ آرام جا
سپنا ڪٺي وڌندڙ-
بهتر آئيندي جي ڳولا ۾ اڃان وڌيڪ
پاڻ پتوڙيون
۴ ڪلاڪن ڪڻ ٦
۽ ٦ ڪلاڪن کان ٨ تائين ڪم ڪندا رهون
۽ روز اوتر ايلازون ۽ لنگهڻ تي
گذر ڪريون -
ملين ڪارخانن ۽ فئڪٽرين ۾
زمين واهڻ ۽ رستن تي - ڳاهہ ڳاهيندا
هر هلائيندا ڪوڏرون ۽ هٿوڙا هڻندا
مشينن ۾ ٻانهون هٿ ڪٽائيندا رهون ٿا
پوءِ به -
ڪاڻ لاءِ اٽپورو
ڍڪڻ لاءِ اڌورو
رهڻ لاءِ کليل آسمان هيٺ ديرو
مرض قرض
نفرتن ۽ ذلتن ۾ جيئندا رهون ٿا
اسان جي سينن ۾ به دل آهي ۽

منجهس خوشحالي عزت ۽ (شهرت)
ذانءُ ناموس ماڻهن جا ارمان پڻ آهن!
پر پاڻ پنهنجي ٻارن ٻچن
آل عيال سان گڏ
لنگهڻ ڪٽيندا، پورهيو ڪندا
گاريون جهليندا! رهون ٿا
منهنجو ڏوهه - اڻٿڪ محنت
منهنجي سزا - دوزخ جهڙي عذابيل زندگي
منهنجو ڇوٽڪارو - موت ....؟؟؟

ڏکن ذات

ڏکن وڏي ذات او مٺڙا ڏکن وڏي ذات.

ارجهي پرجهي روح اندر ۾ جاڳي ڪوهيءَ ٻات،
ڏکن وڏي ذات ....

سون مان ڪندن، منجهه ڪوناري چرڪي ٿئي جات،
ڏکن وڏي ذات ....

ٻئيءَ پڇري لوهه ڪهاڙي وڍي ويئي وڏوات،
ڏکن وڏي ذات ....

هرهڪ ڪاري رات اندر آ پرهه ڦٽي پربات،
ڏکن وڏي ذات ....

(روزانه سنڌ نيوز ۾ ڇپيل)

عيدالفطر

اڄ عيدالفطر آ اڄ عيدالفطر آ
پنهنجا سور سڀ ڳيا اهي ٿي حال هيٺا
سيئي چاڪ چڪيل نہ ڪنهن سان عذر آ
اڄ عيدالفطر آ اڄ ....

هر ڪنهن ويس وڳا پنهنجا ليڙا لٽا
نئون بوٽ ڪونهي اهو ڏي ڪلٽر چڙهيل آ
اڄ عيدالفطر آ اڄ ....

ٻارن لٽا ڪونهن بس ڏوتل ڏي پوتل
سيني ڪيسا خالي هٿ ساڳيو حشر آ
اڄ عيدالفطر آ اڄ ....

گهر ۾ ٻوڙ ڪهڙا؟ ۽ ڪهڙا ٻلاوا؟
ڪئنو دال جو اڄ بہ ساڳيو رذل آ
اڄ عيدالفطر آ اڄ ....

ڪيون بيحد پورهيو بدن چُور چُور آ!
مرون بک بڇن سان لنگهڻ تي گذر آ!
واعظ پيا وراڻن تہ نصيب جو چڪر آ —
اڄ عيدالفطر آ اڄ ....

اسانئي غريبن جي محنت تي پلجن
نوان ويس پهرن ٻري ڪان ڏي چاڪن
چون وڏي واڪي الله جو شڪر آ —
اڄ عيدالفطر آ اڄ ....

عيد آ اميرن، غريبن جي کهڙي؟
ڪٿون اوڏرون ٿا، پوءِ ڳپي ڏکر آ —
اڄ عيدالفطر آ اڄ ....

رکون روزا بصرن ٿي لسيءَ وٿي سانڻ
جوئر ٻاجهري سان هي افطار سحر آ؟
اڄ عيدالفطر آ اڄ ....

جي گهر ۾ ٻچو آ اڄ بيمار ڪوئي
اهو ٿي روج راڙو نه پئسو ٻچيل آ —
اڄ عيدالفطر آ اڄ ....

اسان سڀ ٿا سمجهون، تو چاڻين سچاڻين
صدين کان اسان کي ڦرين عذر آڻين
نه الله نه نصيب جو هيءَ تنهنجو چڪر آ —
اڄ عيدالفطر آ اڄ ....

ڪڏهن ته اسان جي به ڪا عيد ٿيندي
جڏهن تنهنجي تجوزين ۾ ڦرڦوٽ پوندي
ناگهال نيڻر چاجا انقلابي امر آ —
اڄ عيدالفطر آ!!! اڄ عيدالفطر آ!

دوها

ڏيئو ٻري ڏيئي مان ٿئي چمڪار چوڌار
جوت آزادي يار وسائي وسائيندي ڪيتري؟

* * *

رنگ نسل ۽ ذات مذهب کان، اوچو پد انسان جو
پهو پرم پري آ، ڪوڙي خانداني ايمان جو.

١٩٧٩ع

ٻارن جو عالمي سال ـ گذري ويو
جنهن لاءِ پوري دنيا ۾ ٻارن تي
وڏا سيمينار ٿيا، ڪتاب ڇپيا
تقريرون ٿيون، ڏينهن جا ڏينهن
اخبارون، رسالا، ريڊيو ۽ ٽيليويزن
ٻارن کي مستقبل جا معمار
آئيندي جا ابا ۽
Child is father of man
وارا وردس ورٿ جا ٻول ٻوليندا رهيا، ۽ ٻار
مستقبل ڪان بي خبر، حال ۾ جيئڻ لاءِ هٿوراڙيون هڻڻ لڳا
دنيا جي ٻورهيتن ۾
چاليهه سيڪڙو ٻورهيت ـ ٻار آهن
ٻورهيي ڪرڻ جي عالمي عمر ١٥ سال ڪان ٻه ننڍا
بيشمار ٻار ـ اڌ اگهاڙا بدحال ڪمزور ۽ ٻڪيا نينگر
اسڪول وڃڻ ۽ کيڏڻ ڪڏڻ جي عمر وارا
هٿن ۾ پانا هٿوڙا ۽ جيڪ پيچڪش کنيو، گريس تيل ۾ ٿڦيل
گئريجن ۾ ڪم ڪندا رهيا، ڪي ٻيڙيون ٻڌندا رهيا
ڪي ڪارخانن ۾ مزوري ڪندا رهيا تہ ڪي دڪانن ۽ گهرن ۾
ٽانگا هلائيندڙ بوٽ پالش ڪندڙ ڪوهر وڪڻندڙ ۽ گڏهہ هڪليندڙ ٻار!!!
گهرن رستن هوٽلن ۽ بس اسٽينڊ، اسٽيشن تي
پلئہ پڪڙي ليلائيندڙ ٻارا
غريب يتيم کي هڪ رپيو خيرات بابا ـ امان الله جي نانءُ تي اٿي لٿپ
۽ اسان ٻڌو اڻٻڌو ڪري ڇڏيون نہ ـ سندن قسمت
هي اسان جا ۽ اسان جي عزيزن جا ٻار ناهن
ـــ تہ ڪنهن جا آهن؟؟؟

غير صحتمند ماحول اڻپوري خوراڪ گندي پاڻي وگهي
ٽئين دنيا ۾ رهندڙ ٻارن مان هر چوٿون ٻار
پنجن سالن عمر اچڻ کان اڳ مريو وڃي — ۽ پاڪستان ۾
باهتر سيڪڙو ٻار ٻن سالن جي ڄمار کان اڳ لاڏاڻو ڪيو وڃن
هت اڄ ٻه هزارين ٻار، اسڪول وڃڻ بدران رستن تي
پيرن اگهاڙا ڪمزور ڪاراٽيل گذه گاڏين پٺيان ڀڪندي
يا پنندي نظر ايندا، ۽
١٩٧٩ع ٻارن جو بين الاقوامي سال هو — ته
ڪهڙن ٻارن جو — ؟؟؟

(سنڌ نيوز ۾ ڇپيو)

جيون هـام

سڙي ٻري ڪنهن ڇرڪيءَ ڇري تون آءُ پاڻ ڪٺون،
جيون هام هٿون ....

پڇري گـذري حياتي ٻئي سـور سـنـداڻ سهون،
جيون هام هٿون ....

روئـي رجهي سـورن سجهي ڳالهه ڳاڙهـاري ڪيون،
جيون هام هٿون ....

تـو مون ڏانهن هٿ وڌائـي ڏونگـر ڏوري ڇڏيون،
جيون هام هٿون ....

هڪبئي خاطر ڪنڌ ڪپائي صليب سوري چڙهون،
جيون هام هٿون ....

(سنڌ نيوز ۾ ڇپيو)

وائي

ساٿي ساٿ وڌاءِ ـ منزل پہ ٿي وکڙيون ۔

هي جا ڪارنهن ڪانپ جي رهندي ڪيسن تاءِ،
منزل پہ ٿي وکڙيون ....

تو ڇو جهوريو جيءُ کي پيار پڳ وڌاءِ،
منزل پہ ٿي وکڙيون ....

سڪن جي سنسار ۾ ڏکن ڏيهہ وساءِ،
منزل پہ ٿي وکڙيون ....

انياءُ جي اوندهہ جڳ مٿان رهندي ڪيسين تاءِ،
منزل پہ ٿي وکڙيون ....

آدم آ انسان جو وڌندڙ وڌ سداءِ،
منزل پہ ٿي وکڙيون ....

سرجڻ هار نہ سرجيو هيءُ جڳ شڪست لاءِ
منزل پہ ٿي وکڙيون ....

سوڀ مقدر پنهنجو سر ڏيندڙ سچ لاءِ،
منزل پہ ٿي وکڙيون ....

سورج نيٺ تہ نڪرندو

پرين پنھنجو پاڻ وڃائي مون کي روھ نہ رلاءِ
اکين آب مَ وھاءِ.

تنھنجي اک ۾ ڳوڙھا سپ ۾ سوتي
پنھنجا موتي ملھہ مھانگا وڃرت کين وڃاءِ
اکين آب مَ وھاءِ.

پر ۾ پانڌي ڏيل ڏکن جا ويندا ڏوري
ڇپن جيڏا ڳوڙھا ڳاڙي رستي کين اٽڪاءِ
اکين آب مَ وھاءِ.

پنھنجو وارو نيٺ تہ ورندو ڪالھہ نہ اڄ سيان
نيٺ تہ ڪاري رات بہ ڪٽندي ڪنھن سھڻي صبح لاءِ
اکين آب مَ وھاءِ.

ھي جا پيچ پني پونءَ تي باک ڦٽي بي باھہ
سورج نيٺ تہ نڪري ايندو ترسندو ڪيسين تاءِ
اکين آب مَ وھاءِ.

(روزانہ سنڌ نيوز ۾ ڇپيو)

دوھا

ڪاڪل ڪارا ڪيس ڇپر ڇايا نيڻ ۾
ڪجر ڪج ڪلي ۾، نينھن نندورو نہ مڙي.

ڪجهه چاڙان ڪنهن ڪاڻ

ڪنهن وٽ ڪهڙو سور او ساڻ، ڪنهن وٽ ڪهڙو سور،
ڪُجهه چاڙان ڪنهن ڪاڻ....

ڪا دل ڀڳي ڪا درد دکي ڪهڙي چــاڻ سڄاڻ،
ڪُجهه چاڙان ڪنهن ڪاڻ....

ڪا عشق آجي، ڪا پيٽ بکي ڪنهن رکي ڊوڙي ڪاڻ،
ڪُجهه چاڙان ڪنهن ڪاڻ....

ڪا وڇڙيل ڪا ورهه وڃايل ريءَ سهٽي ساجن ڪاڻ،
ڪُجهه چاڙان ڪنهن ڪاڻ....

تو سون جهڙو جيون، جهيڙو هلندو پنهنجو پاڻ،
ڪُجهه چاڙان ڪنهن ڪاڻ....

(روزانه سنڌ نيوز ۾ ڇپيو)

جيءَ جهري ٿو روح رڙي ٿو

تنهنجي چاهت جي آوازن ۾ – جيءَ جهري ٿو روح رڙي ٿو
خاموشيءَ جي سازن ۾ – جيءَ جهري ٿو روح رڙي ٿو.

اداسن جي اکرن سان ڏس من جو ميرو ورق ڳري ٿو،
جيءَ جهري ٿو روح رڙي ٿو.

ڪاريءَ رات جي روشن تهه مان ورهه وڃايل چنگ وڄي ٿو،
جيءَ جهري ٿو روح رڙي ٿو.

چاندوڪي جي زهر منجهان هو امرت هاريل هڳاءُ اڇي ٿو،
جيءَ جهري ٿو روح رڙي ٿو.

آس جي تڏن آهن سان گڏ پريت جو هيسيل هانو ڇڄي ٿو،
جيءَ جهري ٿو روح رڙي ٿو!

سپني جو اولڙو

تو مون گڏجي ڪو سپنو ڏٺو هو
سو ته،
سپنو ئي رهجي ويو.

يارن جي ڏکڻ پاڇن ۾
هينئر ڪڏهن ڪڏهن- تصور جي پٽ تي
ڪڏهن ڪو اولڙو پسندو آهيان.

سچ ته حياتي سپنن جو نه ڇڏيندڙ سڳو آهي
پورا، اڻ پورا ۽ اڌورا سپنا
جيون جي سچاين ۾ رچ ٽيندڙ سپنا
ڏکن بکن اڻ هوند اڻ پوراين ۾
ماڻهو کي سپنو بنائيندڙ سپنا.

(روزانه سنڌ نيوز ۾ ڇپيو)

صبح ٿيندو

هر ڪو پنهنجي هاج سان هلندو
ٻي جي ڪم تي ڪو ئي نه پلبو
ڪو ئي ڪنهن کي ڪين دٻائيندو
نه هيسائيندو ۽ نه حڪم هلائيندو
ڪنهن جي روزيءَ لت نه لڳندي
حق نه کسبو
لڄ نه لٽبي
اهڙو ڏينهن به نيٺ ته ايندو
بيشڪ
صبح ٿيندو.

(تحريڪ ۾ ڇپيو)

ڪڪر ڪارونڀار

اڄ بادلن جي گهيري ۾
ڪنهن جي دل اُداس آهي
فضا جي هن ڦيري ۾
رت حسين آهي، پر
ڪنهن جو من منجهيل آهي
زماني کي ٿو وٺي ڏيو
موسم جو هي ياراڻو
وڏل سچ مٿان چادر ڪڪرن جي
آهي هر طرف ڏاڏل
پر ڇو —؟؟
الاجي ڪنهن جو جيءَ جهريل آهي
موسم جي هيءَ هبڪاري
فضا جي رنگين بهاري
مينهن مند ملهاري، سندي ساوڻ سونهاري
ڇو هن مٿان بار آ؟
ڇو هن لئه آزار آ؟
حسن جي هيءَ حقيقت ڇو
هن لئه لاچار—؟ شايد ان لئه جو هي
ڪرندڙ مينهن سان جهوڪي جو — ڪو فرد نادار آ!!!

(تحريڪ ۾ ڇپيو)

دوهــا

توسان جيءَ جڙيو او ڏرتي توسان پنهنجو پيار
توبن ڪهڙي جندڙي سندڙي، جهڙو ڇورو پارو

جهونگي جو لال

اصل ۾ وڏهن سالن جو
لڳو پئي نوي سالن جو
ڪاراٽيل انگ، سڪل هڏائون سرير
جهڙو اسڪيليٽن
ڏڪين لاءِ ٽڪيندو
سين لاءِ سڪندي
ٽي بي ۾ مري ويو ــ
هڪ جهونگي جو لال، قوم جو هڪ فرد
گهر جو اڪيلو ڏيئو ــ اُجهامي ويو
اڪيلي ماءُ جي آس اُميد، مستقبل جي موڙي
پڙهڻ تي وئي، ۽ نه چاڙهن
الائجي ڪيترا اهڙا اپرا جيءَ
روز رستن تي مرندا هوندا، محنت ڪندي
ڳرندا رهندا ڍهندا رهندا، وڏجي ڪڇجي لنگهڻ ڪيڏي
آخر ڪيسين؟
جيسين تو مون ناهي سهي ڪيو
هن هيرڦير کي ناهي سمجهو، ڇاتو سڃاتو
سوچيو لوچيو!

(تحريڪ ۾ ڇپيو)

دوهــا

اڄ پڙهائين ماروئڙن کي اونداهان توهان جيا پاڳ
ڪيسين موذي موڙي سگهندين وڏندڙ وقت جي واڳ.

وراڻي

تو پڇيو—
تون ڪيئن خوش؟
هيڏا سور سهي، جيون پرتي ڪٽي؟
مون چيو:
جيئن هو ڪنڊي ول وڌي،
ڪنڊن ۾ هو گل ٽڙي
تيئن منهنجو من به
ڏس ڏسي پيو ڪڙي
هو ڏس ابهر، جيءَ جهريل
ڪکائين جهوپڙيءَ ۾، ڪاڏي سواءِ
سڏڪي سهي
۽ هو
تو مون جهڙا منڙا ماڻهو
فوٽ پاٿن تي رات گذارن
۽ ها هي هاري
پيٽ پڻيءَ لڳل
تنيءَ تڏي پيو ڳاهه ڳاهي
ڪاتيون ڪٽي هر هلائي
چڙ هر ۾ جوٽيل
ٻن ڏڱن پنيان
تيون ڏڱو—
هي به ته هيڏا سور سهي
جيون پري ڪٽيو
پيا جيئن
ته تون آءُ
ڪهڙين محرومين جو ماتم ڪريون؟

چا مان انسان نہ آهيان؟

کھڙا گيت محبت جا جهونگاريان
چا مان انسان نہ آهيان؟

روز لٽجي ٿي ڪنهن مجبور جي عزت
کهڙن خاندانن جا گڻ ڳايان
چا مان ....؟

پريل فصلن مان بہ بک ٿي پلئہ پئي هاريءَ کي
کهڙي ان داتا جا شڪر بجا آڻيان
چا مان ....؟

فجر کان سمهڻ تاءِ ڪم ڪندڙن کي ملي بصر ماني
کهڙن آءُ طعامن ڪي طلبيان
چا مان ....؟

لکين ماڻهن جي هن بدحال عذابيل ۽ غيرانساني زندگي ۾
کهڙن سکن سهنجن کي واجهايان
چا مان انسان نہ آهيان؟

چين نہ چت ۾، ننڊ نہ نيڻن ٿوڏي آتر واءُ
پل جو پرائي پيار ور توسين صديـن جو سوداءُ.

* * *

اڄ پڙهيوائتم ڪنهن بيروزگاري کان ڪئي آ خودڪشي
ڪيسين ڪندا رهندا هي راڪس پنهنجي نسل ڪشي.

تون ڇا آهين

لڇان ۽ پڇان توکي ڳوليان
جيون سپنا، تون ڇا آهين؟
ايڏا ڏنگ سهي ٻه ڏوريان
ڏونگر ڏاڍا تون ڇا آهين؟
کهڙي ماڳين ملندين مون کي
منهنجا سائين، تون ڇا آهين؟
چاهت راحت تون دکدائڪ
ڪلپنا ورهڱ تون ڇا آهين؟
پوڪو پاتل مڏرا نيڻي، نئين نڪوري نارنکيٽي
تون ڇا آهين؟

پڳ پڳ تي نئين نراشا
اوهو آشا، تون ڇا آهين؟
هي نيزن تي نينهن جا نعرا
او پريم ـــ پيارا، تون ڇا آهين؟
حق جي هوڪي وهه جا وٽا
او سقراطي سچ اياڻا، تون ڇا آهين؟
ڳليءَ ڳليءَ ۾ ڪنهن کي ڳولين
او مڳتا ماريا، تون ڇا آهين؟
گلن مٿي پوڏرن پيرا، چنڊ چريا چڪور ڳهيلا تون ڇا آهين؟
صبح سانجهي پيٽ ۾ الڪا
او ماني قلڪا، تون ڇا آهين؟
سچ سونهن سنيهه لاءِ ورچين
ڇا پيو سرجين، او ڪوڙي هڄارا
تون ڇا آهين؟

(تماهي مهراڻ ۾ ڇپيو)

خــواهشون

دل ٿــي چوي ٿي- وي ونــان
ڪا پريم پياري صورت ته ڏسان
مون وٽ به ته ساز وڄن آواز پڌان
ڪو ناٽڪ ڊرامو فـلم ڏسان
گيت مالا جي گونجن ۾ ڪا چئن چورائيندڙ نار ڏسان
دل ٿــي چــوي ....

مون وٽ بــه هن بي اي جهڙو بنگلو هجي
مون ته ايم اي پوءِ مون وٽ چو نه ڪو فليٽ هجي
ڪو فرج هجي ۽ غاليچو، فرنيچر ۽ فون هجي
پر نه سهي هڪ زال هجي پر گڏيءَ جهڙي گيٽ اپ سان
دل ٿــي چــوي ....

ڪا ڪار هجي، نئين نه سهي سيڪنڊ هئنڊ ئي سهي
مرسيڊيـز نـه سهي، مـزدا ئـي سهي
اسپورٽس نـه سهي، اوپل ئـي سهي
مان به ته ڏاءِ بوٽ ۽ سوٽ ۾ بابو هجان
دل ٿــي چــوي ....

پر ڇا هت هر ايم اي اهڙو هوندو آ؟
هر آس ڪــي راس بــه ملندي آ؟
هر سپنو ساڀيا ٿيندو آ؟ جي نه ته
چو نه آءٌ به هرهڪ وانگر عام ڏي ڪو انسان هجان
دل نٿي چئي ته ٿي وي ونان!

تو بڻ جيون

تو بڻ جيون کھڙو ڪامڻ؟ جھڙو مڙھي مساڻ.

تو بڻ جيون کھڙو ڪامڻ؟
جھڙو ڇورو ٻار
سڏڪي روئي ڇپ ٽي وڃي پنھنجو پاڻ ئي پاڻ
ڇڻ ڪو مڙھي مساڻ!

تو بڻ جيون کھڙو ڪامڻ؟
جھڙي ڏھاڳڻ نار
اڇندي پڇندي رات گذاري تڙپي تارن ساڻ!
ڇڻ ڪو مڙھي مساڻ!

تو بڻ جيون کھڙو ڪامڻ؟
جھڙي نرتڪيءَ چمار
ڪوڙن ماڻھن دل وندرائي ڪڙڪندڙ نوٽن ڪاڻ
ڇڻ ڪو مڙھي مساڻ!

تو بڻ جيون کھڙو ڪامڻ؟
جھڙو ٽوھر ڏار
اھڙي نسھي ڇھن ڇڄي اڪيلي بربٽ ساڻ
ڇڻ ڪو مڙھي مساڻ!

(روزانه ھلال پاڪستان ۾ ڇپيو)

آمر ريت

پريت آمر آ تنهنجي منهنجي
سندر آ سنسار الا!

تنهنجو منهنجو روح جو رشتو
سرن سان جيئن سنگيت الا!

بادل سان برسات جو ناتو
تهڙي پنهنجي پريت الا!

ازل کان آهيون هڪبئي ۾ سمايل
گن ۾ جيئن سرهاڻ الا!

هي ڌرتي آ پنهنجي سر تي
آڪاش آ پنهنجو ميت الا!

پيار پنهنجي ڌان ساهه آ صدقو
آمر آ پنهنجي ريت الا!

(ماهوار سهڻي ۾ ڇپيو)

ٽٽل تاري جي لاٽ

روز جڏهن به
ساڻت جي سيني مان
ڪا رڙ اچي ٿي
ڇيري ڦاڙي
رات اونده ۾
تاري جي ڪا لاٽ ٽٽي ٿي
منهنجي سپنن کي پڻ
ڇرڪ ته نٿين ڪا
وات ملي ٿي!

(تماهي مهراڻ ۾ ڇپيو)

تـو بـن

هـي پـهـاڙ جيڏو جـيـون ڪيئن گهاريندس تو بن
هـي جـيـون جـا زهـر ڪيئن پيئندس تو بن!

سـرد راتـيـون مـهـاپـارا ڏنـد ڪـڙڪائيندڙ سيارا
برفـانـي ولهه ۽ اڪيلائي ڪيئن گـذرنـدي تو بن!

سرءُ جا سور پن ڇڻ شام چوطرف سڪل پنن جو ڍير
ٽپهري جو ڏکهن پاڇن ۾ اُداسي ڪيئن ڪٽبي تو بن!

ٻرندڙ سج جي تتهڻ آس جهولا ٽاڪ منجهند جا ۽ لڪ
تارن جي ڇپر ڪٽ رات جـو ڪيئن گهٽيندس تو بن!

مينهن جا فرحت بخش ڦوهارا ساوڻ مند جا ڇهندڙ ڇانورا
ڇت ڇورائيندڙ موسمي وسڪارا ڇا نه ساڙيندا تو بن!

ڏک عذاب ۽ اهنج ايذاءَ بي وسيون لاچاريون محروميون
جيون جون پڪڙيل هي اُداسيون ڪنهن سان ونڊيندس تو بن!

(لطيف رنگ ۾ ڇپيو)

بـيـت

سج به آخري ڪيت ڏني
مندر ۾ آ سنک وڳو
سانجهيءَ پر ڦهلايا آهن
دل ۾ تنهنجي ياد تري!

غــــزل

جـيـون جـوت جڳـائيندا هـلـو
پنهنجيءَ مستي ڳـائيـنـدا هـلـو!

سـڌڪي سهـمـي ڪنهن غلط فهمي
پنهنجو پـــاڻ وڻـائيـنـدا هـلـو!

روئـي رڏجهي پـاڻ ۾ پـرجهي
مرڪ سان لڙڪ سڪائيندا هـلـو!

تـڙپـــي ڦٿڪي جـيـون مڪتي
پنهنجو پـــاڻ بـڻـائيـنـدا هـلـو!

(ماهوار پيغام ۽ سنڌ نيوز ۾ ڇپيو)

"لا" جي نانءَ

جيون جي ڏکيئن راهن ۾
۽ پنهنجن اڻانگين آهن ۾
مون توکي پنهنجو سمجهيو آ
مون توکي پنهنجو چاتو آ
تو منهنجي دل جي تارن کي
ڪڏهن ڪومل هٿ سان ڪين ڇهيو
هن پيگل ساز کي ڪين ٻڌو
پر تنهنجي آس رکي دل ۾
مان توسان جيئندو رهندس، پنهنجي سپنن جي دنيا ۾
مان توکي چاهيندو رهندس
مان توکي پوڄيندو رهندس.

(ماهوار ڪلاڪار ۾ ڇپيو)

هاءِ! منهنجا من

تنهنجي ڪارڻ جيءَ جلايان پوءِ به نه توکي پايان
هاءِ! منهنجا من، ڦٿڪي ڦٿڪي تو لاءِ پيو واجهايان!

سانجهيءَ ٽاڻي پکيئڙن جان آکيرن ڏانهن آڏري
ڳلي ڳلي ۾ توکي ڳوليان پنهنجا پر ڦهلايان!

هر هڪ آهٽ آس آ تنهنجي هر ساعت تو سپنو
ٻاٽ اونده ۾ لاٽ لهڻ لاءِ دل جو ديپ جلايان!

هيءَ جندڙي توبن ڪهڙي ٻيهر ڪنڊي جهڙي
گهرا گهاوَ ڪٺي هن من ۾ ڪهڙا سور سٺايان!

ڪاڪ ڪنڌيءَ تي ڪائي ڪشتي مون لاءِ اچڻي ناهي
واڳون جيڏا واجهه وجهي ڇو هر هر پيو ڪنايان!

ٻڏل دل جي دنيا ۾ ڪا مومل-محل نه اڏبي
وڇوڙي جي علامت ٻئجي حيلا ڪهڙا هلايان!
هاءِ منهنجا من!

بيت

ماڻهو ماڻهوءَ جي مٿان
ڪرين ٿياءَ انياءُ
اپراڌي، اوڌوت تي
مڙهين ڪلنڪ ٽڪا
وسري ويندءِ ساءُ
جڏهن وڃرا ٿيا هي واهرو.

من جي مورڪتا

آداس آڪاش
وياڪل فضا
سرءَ جا پيلا پن، ۽
ڪوئل جا ورلاپ
او وڇڙيل وڇايل پرڏين
من تو ڇئينئر ته
ڪائنات سميٽي
توکي ڳوليان.

— جي نه ته
تيلي هٽي ينيٽ پڙڪايان
ڪلندي هنبوڇيون هٽندي
ٿپي پوان
۽ ڪائنات سان گڏ
توکي ۽ پاڻ کي
رک ڪري ڇڏيان
جيئن وري نه وڇڙون
۽ جي خدا به جي چاهي ته،
جدا ڪري نه سگهي!

(ٽماهي مهراڻ ۾ ڇپيو)

بيت

آزاديءَ جي آر تي جي تو ڳاتي ناهه
ڏرتيءَ پٽي تلڪ جان مستڪ تو نه مٿان
پاڻو تو به ناهه، انهيءَ پد آڪاش ۾.

مون کان دور پڇو لوڪو

توُن مون کان دور آءٌ ائين وهلور
جيئن آپ ۾ رولو تارو ڪو
ها مون کان دور پڇو لوڪو.

هيءَ مانش منهنجو ماس پٽن
ڇا ڇا نہ ڇڻو آ ڇوڏو ڪو
ها مون کان دور پڇو لوڪو.

مون تنهنجي دانهن سان آهيو آ
جيئن وائيءَ ور وراڪر ڪو
ها مون کان دور پڇو لوڪو.

هن منڌ نيڻن جي مستي ۾
سير سور سهائي نہ هرڪو تو
ها مون کان دور پڇو لوڪو.

ٽيڙو

جاني هيءَ جيونُ
تنهنجي ڳولا ۾
جنڊ اندر جيئن آنُ

توُن بہ ڦريل آءٌ بہ ڦريل
ڇا ؟
هت آهي بہ ڪو سکي وسيل.

١٩٧٨ع لطيف ـ سال تي

سنڌ پنهنجي ساهه پنهنجي
ڀونءِ پنهنجي سونهن پنهنجي
مارن جي ورونهن پنهنجي
آس پنهنجي آگ پنهنجي مانڊو مهراڻ پنهنجي
سانگيئڙن جو سات پنهنجي
متيرن جو مڙد پنهنجي
ڏتڙيلن جو ڏاڍ پنهنجي ـــ نياز پنهنجي نينهن پنهنجي
ارڏن جو آواز پنهنجي
مانجهيئڙن جو ماڳ پنهنجي
ڏوٿيئڙن جو ڏيه پنهنجي
سنڌڙيءَ جو هي شان پنهنجي
هن ڌرتيءَ جو ناز پنهنجي

سدا رهندو ساهه سين لطيف تنهنجو نانءُ
جيسين جڳ ۾ آهي جيئرو ڪوئي سنڌي پاءُ
جر ٿر منجهه هڳاءُ ميان تنهن موجود آن!

بيت

ويهي ويرين وچ ۾
سارين سانگيئڙن کي
سنڌي پريت پرين جي
تو به ڪن نه ڪئي
سڪي سيج سمهين
مارو مرن پيا مامري.

وڇوڙو

آءٌ ڇا لکان —— دل جو درد
آءٌ ڇا لکان —— جدائيءَ جو ڏنگ
آءٌ ڇا ڪڇان —— پيڙا جا پڙلاءَ
آءٌ ڇا ڏسيان —— گهڙيءَ گهڙيءَ جا گهاو
دنيا جي ڀاشا
اکرن جو سمورو علم ۽ اپيوڳ
دل جو درد، سنيهه جا سور ڇٽي نٿو سگهي
لفظ جذبا ٿي نٿا سگهن
سنسار جي ڪا ٻولي
لوچ تڙپ ٻڌائي نٿي سگهي
هنيانءُ جا ويڌ
من جي مونجهه
روح جي رڙ
اندر جا آدما
اکرن ڪان آڪرجي نٿا سگهن
ڪا ڪوتا، جدائيءَ جو ڏنگ ڏيکاري نٿي سگهي
وڇوڙا، پيڙائون، جدائيءَ جون ٻرڇيون
ڪلپنائن جو ڪوس، آشائن جو انت
دنيا جون ٻوليون آهن اڌوريون
لفظ ٿلها، قلم پيگل

(لماهي مهراڻ ۾ ڇپيو)

منڊيلا

او ڪارن جا سور - وير
(جنوبي) ڏکڻ- آفريڪا جا جوڌا
نهرو ايوارڊ ۱۹۸۰ع جيتيندڙ الميلا
منڊيلا! جنهن
اڻپوري حياتي جا ارڙهن سال
جيل جهاڳيندي گذاري ڇڏيا
غير انساني عذاب سهندي
ڇڪيون پيهندي، تو حياتيءَ کي پورنتا ڏئي ڇڏي
تارچر ڪيمپون ۽ زندگيءَ جون ڇت چور خواهشون
توکي خوف ۽ لالچ جي
ڪوٺن ۾ اٽڪائي نه سگهيون
تو رنگ، نسل جي بنيادن تي، طاقتور ۽ ڪمزور
انسان جي ورهاڱي ۽ غلام- آقا
جي ناحق کي — حق نه مڃيو
آزادي جي آڃ ۾ اٿيل ڪنڌ
قيدخانن جي اوچين ديوارن کان به اوچو ٿي ويو
جهڪي نه سگهيو
تو — انسان کي جنس ٺيڻ لاءِ
نيلام منڊي وڃڻ کان روڪي ڇڏيو
تو
انساني عظمتن ۾
نئين نانءَ جو اضافو ڪيو
غلامن جي جهڪيل ڪنڌ کي مٿي ڪرڻ جو وچن (*)
نه توڙيو

(*) هي وچن امتالن رازشاهيءَ جي قيدخانن ۾ ڪيو هو. — ناگيال

جيل اندر تنهنجي لڙائي
اجتماعي ويڙهه جو مظهر آ
انساني آزادي
جي پيدائشي حق جو اعلان آهي
جنهن جو پڙاڏو
پوري ڪائنات مان موٽ ڏئي ٿو
جنگ آزادي — زنده باد
مظلومن جو اتحاد — زنده باد.

جيون وڻ جو ڏک

جيون وڻ جو ڏک، پيڻو آ
مري جئي ۽ جئي مري به رهڻو آ
هي جيون جو هيڏو سنسار
آرزوئن آشائن جو سنسار
ڪلي روئي ۽ روئي ڪلي به نه چيڏو آ
آس نراس جڳ وڃڳ
ٿڪجي ٽٽجي به نه هارڻو آ
ڇو ته
حياتيءَ پنهنجي پورين حرفتن سميت
دک درد
ايذاءَ عذاب
پيڙا پڇتاءَ سميت به
جيئڻ لائق آهي!

(تماهي مهراڻ ۾ نئون نياپو ۾ ڇپيو)

هپوڪريسي

٢٥ فيبروري ١٩٧٨ع جي
ڏيلي ڊان هٿن ۾ آهي
پوئين صفحي تي نظر پئي ٿي
ٻه خودڪشيون ـــ
پنهنجي هٿين پنهنجي پياري جندڙيءَ جو انت
آتم هتيا .... آپگهات .... حياتيءَ جي رنگينين آرزوئن آشائن
۽ مسرت ڀريل دکن کان انڪار!!!
ٻالا نظر مان گذريا
هٿن جي آڱرين ۾ جهليل اخبار ڏڪڻ لڳي
ڊاڪٽر موتي جو مرده جسم ڪالهه جي پي ايم سي آندو ويو
سندس سول لائينز واري جڳهه منجهان
منهنجو دوست ڪلاسي ۽ شهر واسي،
جهان مان لاڏائو ڪري ويو
موت کانئس چار جي ٢٦ بهار کسي ورتي، ۽
ٻيو هڪ نراس دل نرس رخسانه
نشي آور گوريون کائي اسپتال ۾ دم ڏنو ـ
هڪ پريمي هڪ پريمڻ
مذهب جي ريت ٽپي نه سگهيا
ڌرم جو ديو، رليجن جو راڪاس کين ڳيت ڏيڻ کان سواءِ
ڳڙڪائي ويو
عينڪُ مذهبي جن ڏاڍا ٿينگ ٽپا ڏئي رهيا آهن
والدين کي ورسائي ڇڏيندا!
وڏن لاءِ جنت ۾ جايون جوڙيندا
سرڳ جون سيٽون بوڪ ڪري ڇڏيندا، ۽
محروم ڏتڙيل والدين .... دنيا کي ڏيکارڻ لاءِ
ڊاڻ پنهنجا اڱڻ ويران ڪري ڇڏيا ـــ!

تو ڪيئن سري

آونگ اونڌا تو بين منهنجا
ايوڳا يوچن مون ريءَ تنهنجا
تو وڇيل ڪيئن سري ويڙي — تو ڪيئن سرّي مون وڇيري.

تو مون جند اُئين جيئن پهڙو
ٻن ڏاڳن جيئن آميري — تو ڪيئن سرّي مون وڇيري.

لڳ ڀهه ٻنجي ڳگن گرجان
ٻوان اڱڻ تون ٻرسي — تو ڪيئن سرّي مون وڇيري.

مون لات ٻه تون ڏات ٻه تون
تو ريءَ اڻوڻو آءٌ اسيري — تو ڪيئن سرّي مون وڇيري.

هوليءَ رانڊ جا رنگ راڄ
ٻر منهنجي چولي ميري — تو ڪيئن سرّي مون وڇيري.

جيئڻ جاڙ جيئن ٻر ۾ اوڻو
پيچ ٻنسي وري واءٌ تڻيري — تو ڪيئن سري مون وڇيري!!!

ٻيت

هيءَ جو منهنجي ڏيهه جا
ننڍڙا ٻار مرن
هانءَ هاريل جيءَ جهريل
کهڙي ڏوهه ڳرن
چمندي ساهه سڪن!
ابهم هيءَ آڪاش جا؟!

جيون ٿاءِ ٿتيءَ جو

سانوڻ موٽڻ جاڙ جڏيءَ جو - جيون ٿاءُ ٿتيءَ جو.

وري ڦٽيا اڄ گوڏنچ گهٽيءَ ۾
ڇنڪو ڇڻن ڏينهن جو - جيون ٿاءُ ٿتيءَ جو.

ڍاڙي واڙيءَ گل ٿڙيا پر
ڪڙيو نہ جيءُ جڏيءَ جو - جيون ٿاءُ ٿتيءَ جو.

ڪنهن لء سانوڻ سنوڻ ڪيا
سون لء سونهن سرءُ جو - جيون ٿاءُ ٿتيءَ جو.

گهڙي پهر لء آيو بہ آ جي
ڀاڻ لاء واءُ آتر جو - جيون ٿاءُ ٿتيءَ جو.

وڻان نہ وسريا سور سرءُ جا
جيءَ ۾ جهير ڏکن جو - جيون ٿاءُ ٿتيءَ جو.

ڀاڻ ٿہ اڄ بہ اهي ڏي ايرا
ساڳيا چاڪ چڪن جو - جيون ٿاءُ ٿتيءَ جو.

ڏيڙو

منهنجو جيون ڳوڙها ڳوڙها
تون ڀڄي ڳيي لاء پريشان
هو بہ ڪري پيو گهوڙا گهوڙا

چِٽ نہ ڪنھن مِٽ

هوندي حياتــي ڪنھن لہ هير پـاڻ وٽ بدي چِٽ
چِٽ نہ ڪنھنجي مِٽ.

بسنت بـوہ نہ من پريائي
پـــاڻ اچـــا آهـــڙ وٽ ـ چِٽ نہ ڪنھنجي مِٽ.

گهڙيءَ پل لاءِ بوند بهاري
پـــاڻ لہ تـتـــي لُڪ ـ چِٽ نہ ڪنھنجي مِٽ.

جيون چا چن جا چانورڙا
هـمہ هـمہ آهـــڙ آسُ ـ چِٽ نہ ڪنھنجي مِٽ.

پيڙ پيٽ جي پيار چا پوري
آج آجھائــي چـــا آج ـ چِٽ نہ ڪنھنجي مِٽ.

همہ همہ جوين جـــاڙ ڪيمہ
سپنــا سايــيــا م مَٽ ـ چِٽ نہ ڪنھنجي مِٽ.

وجوگ

تون آسمان ـــ آءٌ زمين
آڪاش ـــ پاتال
تون هماليہ ـــ آءٌ ڪوهن جي سڪل ڏوڙ
سورج ـــ ڪڙڪيٽو
تون عظيم ـــ آءٌ تچ حقير
تون سڀڪجھہ ـــ آءٌ ڪجھہ نہ
آخر ڪيئن گڏجون ـــ نہ گڏياسين
اسان جو گڏجڻ فطري ئي نہ هو ـــ نہ ملياسين
سچ جي ٽپهري ۽ ڪرشن پک جي اڌ رات جو ڪهڙو ميلاپ؟
اوشا ۽ سنڌيا جو چا سنجوگ ـــ؟؟

ـــ جوگ.

(روزانہ هلال پاڪستان ۾ ڇپيو)

پيار تجارت

ڪهڙا امر عشق جا ماڻم!
پيار تجارت پڻ سي وانگر!

من جا ميت مٺايا ڪنهن
رات جي وڳي بدلجڻ وانگر!

دل جا ديوتا منجي ويا
پٽ تان جهوني چتر وانگر!

نيڻن نير رنو ڏي جن لءِ
وسريو ويل وَيل وانگر!

قسم قول قرار ڀڃي ڦريا
هر موسم جي مٽجڻ وانگر!

جيڪي چاهه تي سي ئي دل تي
نرڪيءَ جي نينهن وانگر!

اڀوجهه سادا جيءَ اپاڳيا
ورهڻ جي پاراڻي وانگر!

ويٺا ڪنهن جي واٽ نهارن
نيڻ اکير جي فقيرن وانگر!

ڪهڙا امر عشق جا ماڻم!
پيار تجارت پڻ سي وانگر!

ابتڙن جو ميلاپ

تنهنجو منهنجو ماڻ!
آرنيپ آهي —
ڪنهن پيانڪ وڇوڙي جو
صبح جو ڦٽڻ — شروعات آهي
ڏينهن جي ختم ٿيڻ جي
بالڪل ائين —
جيئڻ جم موت جو سبب آهي
ڏک سکن جي علامت، سرءُ بهار جو اطلاع
۽ رات ڏينهن جو نياپو
ڇو ته —
حياتي ٻنهي مخالف رخن جو گڏجڻ آهي
Sperm + ovum = zygote
مذهب جي ڏوهه، ثواب، جنت دوزخ کان
فطرت جي اونهاري سياري بهار سرءُ ۽....
مارڪس جي ابتڙن جي ميلاپ تائين
واڌو + ۽ ڪاٽو —
ننڍي وڏي ۽ ٿوري گهڻي جي مفاصلي ۾
اسين انتقام قرباني، رحم ظلم، جنگ، امن
۽ اڇي ڪاري جي مخالف فلسفن کي سمجهڻ جي ساڌنا
ڪريون پيا

ساٿي!

اڄ تہ ساٿي
ٻوڙها ٻي ڪيلون جيئون
ڏنگ سهي!
ڏک ڏسون سکن لاء
وڙهون ڏهڻ لاء
جنگ ڪريون امن لاء
مرون جيئڻ لاء
وڇڙون ملڻ لاء
زهر پيئون امرت لاء
جدوجهد ڪيون آرام لاء
رات جهاڳيون ڏينهن لاء
سرءُ سهون بهار لاء
ڪجهہ نہ تيون ڪجهہ ٿيڻ لاء
ڪجهہ بہ نہ جي فلسفي کي سمجهون
ڏاهپ لاء
لوڙيون پاڻ ۽ ٻين لاء
موت وٺون امرتا لاء

هاء حياتي
رڄ جي اَڄ
اڌوري اڻپوري
پوءِ بہ سموري
ماکيءَ لار جيئن
ماءُ جي ٿڃ.

Idealism

اوماس رات جو آڪاس ۾
جڏهن پاڻ (اونده) ڇانيل هوندي آهي
يا ڪڏهن ٽمٽمائيندڙ تاري جي لاٽ
اميد اونداهين ۾ گم ٿيندي ڏسندو آهيان
ته پنهنجي وڇڙيل پيار جي ياد پوندي اٿم
(جو جيون جي ڪاري آڀ ۾ تاري جي ٽمٽمائيندڙ لاٽ وانگر گم ٿي ويو)
جنهن کي پنهنجي هٿين پاڻ وڃايو هيم
۽ ان وڃائڻ تي ڪڏهن پڇتايو نه هيم
جيتوڻيڪ پنهنجي جو جيون کوپ پوڻ ٻڏجي ويو
پر جي آءٌ وفا به ڪريان ها
پوءِ هوءَ ٿي بيوفائي ڪري ها ته....
يا پيو ڪو تنجهڻ پوي ها؟؟!! ضرور پوي ها!؟!؟
ڪڏهن ڪلپنائون به پوريون ٿيون آهن؟
سپنا به ساڀيا ٿيا آهن؟
زندگيءَ ۾ اهو اوس نه ملندو آهي
جو چاهيو آهي —
حياتي نانءُ آهي — آدرش جو انت
حقيقتن سان سمجهوتو — آئيڊيلزم کي گهٽتو.

ڇهه تـــارا

يـادن جـي ڏنگ ڏنگ مـان
اندر جـي ڇگهه ڇگهه مـان
هنياءِ پوسائيندڙ زهر چڙهي ٿـو
لونءِ ڪانڊاريندڙ ڦهر ڪڙهي ٿو
جڏهن پڇاڙڪو تارو پڏي ٿو
رات جي هنياءَ ۾ ڪات لڳي ٿو!

(من ڇڇي ٿو)

سور پچار

سور نہ وسرن سور
آءٌ انھن جي آهيان .

ڀالي جن آ وڏڙو ڪيڙو
ٿيان ڪين تن کان دُور
آءٌ انھن جي آهيان .

آبي ڏاڏي ورثي ڏنڙم
ميا جي وڏڙن کان جاگير
آءٌ انھن جي آهيان .

مارو مانجھي سورن سانجھي
سندن آ ساهہ ساهہ منجھہ اکير
آءٌ انھن جي آهيان .

ڏکن ڏاهپ سورن سيانپ
سور ئي پنھنجي پور
آءٌ انھن جي آهيان .

هر ڏس هر جاءِ سور پچار
اکــ اکــ جن جي گهور
آءٌ انھن جي آهيان .

سورن ڳوڙهن پنھنجا ناتا
هر ماڳ اهي دستور
آءٌ انھن جي آهيان .

عيد مبارڪ

اڄ عيد آهي،
روايت مطابق هن عيد تي به
اندر ۾ آدما، اکين ۾ اوسيئڙا ۽ اوجاڳا کڻي
لفظن کان ڳورين دعائن ۽ بي آواز تمنائن سان
توکي عيد مبارڪ چوڻ لئه
عيد ڪارڊ ورتو اٿم——
بنا موڪلڻ جي گڏ ڪيل عيد ڪارڊن ۾ واڌارو ....
ڪيترا عيد ڪارڊ ڏني ڪيتريون عيدون گذري ويون
نه ڄاڻان ڪيتريون گذرنديون
پر دل جو اڱڻ خالي آهي .... خالي رهندو
تو سواءِ ڪنهن ۾ به ايترو ساهس ڪونهي
جو ان کي آباد ڪري سگهي——؟
آخر ائين ڇو آهي؟ ڇو آهي؟؟ ڇو آهي؟؟؟

ڌرُ ڏيهل

اسين جيڪي نه درندا آهيون نه ديوتائون لڳون ٿا
اسين جيڪي رت ماس مٽيءَ جا نهيل پتلا آهيون.

ڌڙڪندڙ جيئري دلين ۾ ڪي ارمان ۽ حسرتون به رکون ٿا
پنهنجي خوشي خوشحالي جون ڪي خواهشون به رکون ٿا.

اسين جي پيار پاڻوهه استت ۽ عزت جا ارمان رکون ٿا
حساس ذهين انسان آهيون مٽي جا نهيل نهلا بت نه آهيون.

اسين جيڪي نه درندا آهيون نه ديوتائون لڳون ٿا
اسين جيڪي رت ماس مٽيءَ جا نهيل پتلا آهيون.

جيون نانءُ اڪيلائي

وستيون بستيون هي وڻڪار
پوءِ به جيون نانءُ اڪيلائي.

ماڻهن جا پرپور ميلا هي
پوءِ به جيون نانءُ اڪيلائي.

تنهنجو منهنجو نينهن نه ٽٽو
پوءِ به جيون نانءُ اڪيلائي.

عيدون، نوروز ايسٽر ڏياريون
پوءِ به جيون نانءُ اڪيلائي.

دوستيون ياريون شاديون مراديون
پوءِ به جيون نانءُ اڪيلائي.

پريتم وصال جون رنگين هي راتيون
پوءِ به جيون نانءُ اڪيلائي.

ناگپال نينهن عوام آمر تون
نه ته جيون نانءُ اڪيلائي.

نديءَ جا ٻہ ڪنارا

تون ۽ آءٌ — نديءَ جا ٻہ ڪنارا
جي ڪڏهن بہ ڪٿي بہ ملي ڪونہ ٿا سگهن
اهو چاٽندي بہ پاڻ
ملڻ جي سڌ ڪري ويٺا سين؟؟؟
اٿيئي جي چاهہ —؟
اڻ حاصل کي پائڻ —؟
قبول آ
پر ٻن ڪنارن جي وچ ۾ وهندڙ پاڻي
ڇا انهن کي ملائي نہ رهيو آهي —؟
نہ پنهنجي دلين ۾ جيئون اهو پريت جو پاڻي
وهندو رهي ٿو
پاڻ کي ڪوبہ جدا ڪري نٿو سگهي
۽ پاڻ — پاڻي وچاڻ جي پوُ ڪان بہ آجا آهيون
جو پري آهي — سندر آهي
هڪبئي لاءِ هورا ڪورا، لوڇ ۽ اوسيئڙو
هي تانگهہ ۽ تڙپ
هڪبئي جي هميشه اوڏو رکندي
ڇا پنهنجو هي ميلاپ
سڀاويڪ نہ آهي —؟

چهہ ڏـــارا

(مٺن ڏنگن ٿا)

چنڊ جـي اوڳاڇيل اڪيلائي
دل جـــي ويـران هيڪلائي
خالي رستن تـي ڊگها پاڇولا
ليڙون ليڙون مـن جـا چـولا
ڪنهن ورهڻ جي ورلاپن وانگر
ڪنهن ڏهاڳڻ جي ڏوراپن وانگر

غــــزل

ڪهڙا ڪهڙا اَمُلَ ماڻڪ پئسن ڪان هي پيارا ماڻهو
سدا ملوڪ سونهن پريا هي، موتين ڪان موچارا ماڻهو.

پنهنجي در آيل ڪي آدر اوڙر ڪُٺي به ڏيندا
ڪڏهن نه هٽبا مور نه مٽبا روز ازل سچارا ماڻهو.

پنهنجي قولن ڪئسجي ويندا ڪوڙا ڪڏهن نه ٿيندا
واعدي پڪا نه ڦرڻا گهرڻا هي هڪ زبانا ماڻهو.

ياريءَ لئه پنهنجي سر خواري آئي ڏينهن پيا ڪٽيندا
منهن تي مٺي ڪين ملن، هي اندر اجيارا ماڻهو.

آ جنهن ڏينهن به جاڳي پيا هي پنهنجيءَ ايراڻي تي
پيڙهين جا هي پاڻه وراڻن وير نه پلٽا ماڻهو.

ڏنڍلــي

آڪاڙ ٻنپهرن جي
جنسي ڪاڙهي ۾
ناسٽي هٽي ويل ڏرتيءَ مٿان
تتل ڪيڙي پترن ۽ ڪنڊن وچايل گاهه پيچرن تي
پيرين اُگهاڙا
ڳاهن واهن پٽيان رلندڙ
اڌ اُگهاڙا، اڌ بکيا
هيءَ هاري ناري
۽
پيٽ پٺي لڳل
ڏاندن جيان تتل
ڏامر جي اڻ کٽ رستن مٿان
اڏائي مٽي گهوڙ کي
هڏائين پٺي ڏئي ڍڪندڙ هي مزدور —
اسان جي سڪي سنابي
واڌيت ڪالر
ٿڌن ڪمرن ۾ گهاريل
پر به ناسطمئن حياتيءَ تي
ڪيڏي نه
ڦيري ڏنولي آهي —!!!

(نظامڻو نثر)

پيار اتهاس

جيون جي ننڊ وچوتي وٽي ۾
جوانيءَ جي ڦل واڙي
جنهن ۾ خوشبو سونهن ۽ سنيهه جا
سندر سپنا
تڙپندي لڇندي ڪي ساپيا ڏيندا آهن
ته ڪن ڪي
ڦٽي ڦٽي حالتن جي هٿان
مجبورين جي لولي ڏئي
سمهاري ڇڏبو آهي — ڪي جاڳي
چرڪائي ڏنگي ڇڏيندا آهن —
پيار — سچي حياتيءَ جو رس چس
جنهن لاءِ اوجاڳا ڪيندي
ماڻهن جون اکيون آتي پونديون آهن
ته ڪن کي وري
گهڙيءَ پل ۾ ملي ويندو آهي
۽ ڪي
حاصل ڪري به وڃائي ويهندا آهن
.... ؟؟.... .... !! .... !! ....
ته ڪي اوسيئڙا ڪيڍي ڪيڍي
هميشه لئه سهي رهندا آهن
پر پوءِ به پيار جو ڏانءُ ڪيڏو نه پيارو آهي؟
صدين کان پراڻو، پوءِ به نئين جو نئون
جابلو وچونءَ جي ڏنگ کان تکو، پوءِ به

ماکيءَ لار ڪان مِٺُو مِٺُو
هر وهيءَ ۾ هر ڪائيندڙ، للچائيندڙ ۽ اپائيندڙ
هي سڀڪجهه....
نين ڪنورين ۾ ڪوريل
وڻ جون سدا چمڪندڙ، روشن روشن
چاهه چسڪيون
پوُنرا پتڪائيندڙ لال لبن جون لڪي ويندڙ
راهه ۾ رولي ڇڏيندڙ وچايل واتون
شرم حجاب جي لهر سان ڪنبدڙ گلاب پنکڙين ڪان
نازڪ نازڪ ڪومل ڪومل هي گل گهراتيون
۽ پيرون پريل هي ڏڪندڙ پنبڙيون
جڏهن ڪنهن کي شان دلربائي سان
اکين وجهي پوتجي وينديون آهن —
ته ڪاٿ ڪٽيندڙ من پوُنرو، هن ڏيکڻ ڏيکڻ بعد
ڪومل پنبڙيون نه ٽڪي سگهندو آهي
پر ڦتڪي ڦتڪي پنهنجو ساهه ڇڏي ڏيندو آهي
۽ پوءِ....؟؟
خوش ڪرڻ يا اُداس ڪرڻ جا وس
سک ڏيڻ يا ڏک ڏيڻ جا ڏانءُ
مرڪ ۽ لڙڪ جا لاڏ
سڀ انهن اکين جي جنبش کي ملي ويندا آهن
وٽين ته روئارن؛ وٽين ته کِلائين
ڪل ڪائنات هڪ وجود ۾ سميٽجي ويندي آهي
بهار سرءُ جا سايا
انهن جي اختيار ۾ اچي ويندا آهن
منهن ڦيرائن ته بهار به پن ڇڻ لڳندي آهي، ۽ جي
خزان ۾ به کلي پون ته....
اُجاڙ اُداسيءَ تي به بسنت رُت جو گمان ٿيندو آهي

سمنڊ جي لهرائيندڙ، وٽ ڪاٽيندڙ وهڪرن ۾
ٽڙيل ڪنول ڪنهن
۽ سرسبز ساوا ڪنارا
ڪينجهر سير ۾، سچ لڙي جو
ٻيڙين تي پسار، يا
ٻيڻ ٻيڻ سان ڏڪيل ڏنڊين، ۽
سمهڻي وقت سمنڊ پکين (Sea Gul) جا وڳر
پرين جي پچار ڪٽي ايندا آهن،
رڳو نينهن جي ورونهن ۾ ٿي من ليائيندا آهن ۽ سندر لڳندا آهن
هر نظارو بس موهه مد ۾ ٿي مست ڪري سگهندو آهي
تارن پريو آڪاش يا جوين ونت پنهون
ڪوئل جي ڪوڪ ۽ وسيع وڏڪار
آڏيءَ جو پپيهي جي پيهو پيهو، يا
چانڊوڪيءَ ۾ سمنڊ ڪنارن تي ايرندڙ ويرون
۽ برڪارت .... سارنگ جا سات
صرف پرينءَ جي پيار ۾ ٿي ڏنگيندا آهن
۽ اهڙي ٿي چريي پيار، اتهاس ۾
پٽ ڪي پيءُ جي سامهون آندو
پاءُ پاءُ ۽ دوست دوست ڪي ويڙهايو
ڪٽيل جنگ ڪي هارايو ۽ حياتي جي املهه وٽ ڪي پنهنجي هٿين
ختم ڪرايو — آپگهات
پر پوءِ به اهو مدمست پيار
جيون جي رُڃ جي اُڃ ٿي
واريءَ پٽن ۾ رلڻ لاءِ ڇڏي ويندو آهي
۽ وري هي جيو
پنهنجي انا جي تسڪين لاءِ
خود پسندين جي پورائي لاءِ،
ڦاڙ — پوڇا جا جتن شروع ڪندو آهي

ڪنهن وچايل جي گهوڙا ۾
ڪنهن اڻ حاصل جي حاصلات ۾
پيار پو ڏيائو من
هڪ نگر ڪان ٻي نگر تاءِ — هڪ ڇهري ڪان ٻي ڇهري تاءِ
رلندو رهندو آهي، ۽ اها
ٻڪ ڊوڙ، لوچ تڙپ اتين ئي جاري رهندي آهي، جيئن
مرگهه ترشنا!!

— —

بيت

جي تون ٽڙنيءَ اوپرو
ڪانگ جان هنسن ۾
تو مان سڳنڌ ساٿيهه جي
مور نه اچي جي
ڪيتي ٿيءُ ٻري، سمدر سنڌڙيءَ وچ مان

وائـــــي

هر هڪ ساهہ آ چاهہ اهائـي
جـيـون چـــا لاءِ آهـــي ــــ
ڪير تو ڪنهن کي چاهي؟

پـيـار محبت دوستيون پـرکيون
ڪوبہ نہ ڪنهن جـو آهـيــــ
ڪير تو ڪنهن کي چاهي؟

تـڙپـي پـيـا هـون تـار تنل جيئن
ساروڻين ۾ جذبہ کهہ ڏنگيو آهي
ڪير تو ڪنهن کي چاهي؟

جيون نانءُ تہ آهہ ڏي ڏيڻ جو
رڳـــو ونـــڻ ۾ چـاهــي ـــ
ڪير تو ڪنهن کي چاهي؟

مرڪ سان لڙڪ سڪائي پنهنجا
ڏس روئـنـدڙ ڪڏهہ پرچائيـــ
ڪير تو ڪنهن کي چاهي؟

ڏيـهـہ ڏکـن تـي روز ڏمرجون
هنن ڏنو ٿي پاڻ کي چـاهيـــ
ڪير تو ڪنهن کي چاهي؟

پـانـڌيئڙن جـي پـورهيي پـلجي
تو ڏنو چـا انهن کي آهيـــ
ڪير تو ڪنهن کي چاهي؟

روز ٻهي تـو کو گهر تـر ۾
تـو ستلو ٿي اڄ تـاءَ چاهيـــ
ڪير تو ڪنهن کي چاهي؟

وڏي وٽ

سچ لکڻ نه پر
سچ ڪرڻ وڏي وٽ آهي
زندگيءَ جون محروميون
ڳڻڻ نه پر
ڪٽڻ وڏي وٽ آهي
پنهنجي انفرادي غرض
سوين ڪي لوين ڪي ڇڏي
اجتماعي لاڀ لاءِ لڙڻ وڏي وٽ آهي
تو مون سوچي
جو ڪجهه لکيو
پر ان لاءِ
لڙڻ وڏي وٽ آهي
انقلابين تي شعر چوڻ ۽ هار پارائڻ ڪان
انقلابي ٿي ڪشٽ سهي
قيد ڪٽڻ وڏي وٽ آهي
مستقبل جا سندر سپنا
پيار جا گيت سهيڙي
بهتر آئيندو ڳائڻ نه پر
آڻڻ وڏي وٽ آهي
هن بدحال اڌوري ۽ بي حال حياتي تي
ڇوهه ڇنڊڻ
يا
بي همت ٿي — مايوس، بيزار لڳڻ ڪان
ابتڙ ان ڪي، پاڻ ۽ پاڻ جهڙن لاءِ
خوشحال پورو ۽ خوبصورت
ڪرڻ وڏي وٽ آهي!

جان

منهنجي اڇي قميص
متان ڳاڙهو
لڳل تنهنجي لپ اسٽڪ جو نشان
نئو مٽجي،
نئو مٽجي ڳوري ڪاغذ تي لکيل گڏ
تنهنجو منهنجو نانءُ
نئو ميسارجي
دل تي چڙيل ڦهري وقت جو قانون
محبت به ماضيءَ جي قبر ۾
دفن ٿيڻي آهي؛
ياد اٿم
ڪنن ۾ ڪيل تنهنجو
سس پس جو سرپاٽ
آءٌ لو يو،
ياد اٿم، پنهنجي جدائي تي
تنهنجو سڏڪن ستيل سوال
متان هليو ويندين؟ هميشه لاءِ .... آيو آ وڃڻ لاءِ؟
۽ نئو پلجي
پنهنجو ساڳيو نئر جواب
دنيا هميشه ويل وساريندي آهي
آءٌ به هوندس ڪڏهن
ان وسريل قطار ۾،
پر پوءِ به تنهنجو اهو ندورو جذباتي پڇڻ پيرڻ ۽ ڊهڻ ....
۽ هيئنئر سيڪجهه وساري ڪا نئين دنيا وسائڻ،
ڀٽڪڻ، ڪلڻ تلڻ، ڪنهن چاتيءَ لڳي سڏڪي پوڻ ....

آهي هڪ زوردار چماٽ لڳل
محبت جي ڳالهه تي، وفا جي دعوي تي
هينئر تون به ڪٿي مڃ جان
ٿي آءُ آرهو ناهيان، پر خوش آهيان تنهنجي خوشين تي
پر اڄ ته اِن سچ کي قبوليون، ته
حالتون ۽ وقت قابض آهن
هر جذباتي سڳاءُ مٿان
قسم، وعدا، جان جسم، ساهه روح ۽ جيئڻ مرڻ جي
سپني سڌن مٿان....
محبت به حياتيءَ جي رُڄ جو حصو آهي
فاني دلين ۾ اڀرندڙ جذبا لافاني نه آهن
پيار وقت جي طابع آهي
اهو هڪ وقت جو سچ آهي، نه هميشه جو
۽ تون آءُ
ان وقت واڳون جي پيٽ ۾ آهيون
چا لاءِ ته
پاڻ جيئڻ چاهيون ٿا....
پاڻ سان پيار ڪندڙ جيو آهيون،
جي حالتن سان ٺاهه ڪري ٿي رهي سگهون ٿا، ۽
پاڻ کي اڻين ٿي ڪرڻ گهرجي!!

واه! ياسر عرفات

واهه جوڌا جنگجو سروان سورهيه سور وير سردار
سچاڻ سيبتا سرفروش ساٿي او! فلسطين نجات
واه! ياسر عرفات.

يروشلم ۾ ڄاول اڄ کان ۴۸ سال اول
۱۴ ورهين کان وڙهڻ شروع ڪيئه فلسطين لينن گراڊ
واه! ياسر عرفات.

يروشلم کان غازا تاه جڏهه وڏن ڪيئه هجرت
حسيني، مصري فوج گڏ وڙهين تون ۱۹۵۶ جهاد
واه! ياسر عرفات.

تمام عمر اڪيلو رهي ڪيئه فلسطين ساڻ نڪاح*
هر هڪ گهڙي تو ان کي ارپي واه، واه تنهنجي ثبات
واه! ياسر عرفات.

رات ڏينهن جا ۲۴ ڪلاڪ يا هفتي جا ست ڏينهن
۳۶۵ ڏينهن هر سال ۾ تو فلسطين وائي وات
واه! ياسر عرفات.

تماڪ ڇڪين نه شراب پئين کائين رستي پور گيو
گهر تڙ رکين نه پنهنجو ڪوئي گهارين پي ايل او آفيس رات
واه! ياسر عرفات.

پي ايل او جا چونڊيل چيئرمين تنهنجو "عمل نتيجي" ۾ ايمان
مربو وڙهبو ڏيهه نه ڇڏبو ماري هر دشمن ڪبو مات
واه! ياسر عرفات.

انجنيئر هوندي آرام نه ڪيو تو رات ماسڪو ڏينهن رياد
هرهنڌ تون هڪجهڙو هيرو پر ڪيئه نه ڪڏهن پاڻ پڌائڻ بات
واه! ياسر عرفات.

* ياسر خود هڪ دفعي چيو هو ته فلسطين ئي منهنجي گهرواري آهي.

آءٌ ڏسندو رهان ٿو

آءٌ اوڌ * جي جهرندڙ ٿلهي تي وينو ڏسان ٿو
ڪانون هنسن جي موتين تي قبضو ڪري ورتو آهي
۽ ڪين تڙي ڪيڻ لاءِ ڪنڪ تي مٿن حملا ڪن ٿا
۽ هنس ڪنهن ڏوراهين ڏيهه ڏانهن اُڏاڻا آهن
ڪنگ موتي ته ڪائي وڃن ٿا، پر
اوڳاڇيندي ٿڪجي پيا آهن
هڪڙو لال به ڪاڻن نٿو نڪري.

آءٌ اوڌ جي ٿلهي تي وينو ڏسان ٿو
هڪ ڪراڙي عورت ۽ سندس ٻه پٽ
هڪ سڄي پاسي وينو ڪيس زور ڏئي
۽ ٻيو ڪبي پاسي وينو رڪي رڪي ڪيس سوئي ٽنبي ٿو
۽ عورت ڪنجهندي ساڳيءَ طرح ٻنهي تي
پيار جو هٿ ڦيرائي دعائون ڏئي ٿي
ابا جيءَ آيو، پلي آيو — وسو ويجهو ۽ اڏين ٿي
پنهنجي ماءُ جي خدمت ڪندا رهو!

آءٌ اوڌ جي ٿلهي تي وينو ڏسان ٿو
ڪڪرن ڪارونڀار ڪري سج کي وڪوڙي ڇڏيو آهي
صبح لاڪون ڪنهن سج ڪني ڪونه ڏني آهي
۽ چوطرف چمڙا لامارا ڏيندا رهن ٿا؛
ڪڪرن جو حملو اڃان جاري آهي
۽ چمڙن جو وارو نيارو ٿيندو وڃي ٿو
سڄيءَ فضا تي چمڙا ڇانئجي ويا آهن
۽ وايومنڊل ۾ سندن چين چين جي ٻيگهي مٿي پئي آهي
اوچتو سج پنهنجي ڀرپور روشنيءَ سان نڪري نروار ٿئي ٿو
۽ چمڙن جا ڍڳ ٽڙام سان ڪرندا رهن ٿا!

---

* اوڌ = عُمر

آءٌ اوڌ جي ٿلهي تي ويٺو ڏسان ٿو
هڪ پيرمرد ٻارن ۾ ميوا ورهائي رهيو آهي
جي سندس واڪاڻ ڪن ٿا ۽ تعريف جا ڍڪ ڀرن ٿا
تن کي هو اڻ ڳڻيا ميوا ڏئي ٿو،
۽ جي سندس ڪمزوري ۽ ڪوجهائپ تي کان ٿا،
چڙرون ڪري کيس چيڙائن ٿا
تن کي هو دڙڪا ۽ چڙٻڙن ڏيندو رهي ٿو
۽ ٻار پنهنجي پنهنجي سياءَ وس
پنهنجو پنهنجو ڪم ڪندا رهن ٿا.

آءٌ اوڌ جي ٿلهي تي ويٺو ڏسان ٿو
ماڻهن هڪ ڀاڙو کي وني سينگاريو آهي
چون ٿا تہ هن ڪنهن زوراور ناماري ڀاڙوءَ کي ماري وڌو آهي
۽ ان جيت تي سڌڙيا ڌاڙيو ٻغليون هڻي رهيا آهن
کيس سنهري ڳانا ۽ ڳُل پائي ڪُڌ مٿان ڪٽي وهاريو اٿائونس
۽ چوڌاري ماڻهو هنبوڇيون هڻي رهيا آهن
اوچتو ڪو باز لامارو ڏئي ان ڪٽيل ڀاڙوءَ کي
اک ڇنڀ ۾ چنبي وٺيون نظرن کان گم ٿي وڃي ٿو
۽ نچندڙن جا ڇهہ ئي ڇڇي پون ٿا!

راس ليلا اوج تي آهي
شري ڪرشن ٻينسري جهليو گورڌن پهاڙ تي ويٺو آهي
۽ خوبصورت گوپيون کيس گهيرو ڪري محو رقص آهن
پنهنجي اکين جي اجهل ادائن سان کيس ٻينسري وڄائڻ لاءِ چون ٿيون
۽ شري ڪرشن چپن تي ٻينسري رکي وڄائي ٿو
پر مٿرتان بدران منجهان وياڪل ورلاپ نڪرن ٿا.... ٻينسري بند ڪري
ڪرشن گوپين ۾ ڳُهي ٿو تہ —
راڌا تہ منجهن آهي ئي ڪونہ!!

شرڌانجلي

هي بيت (دوهن) جي شرڌانجلي ڀيٽ ڪريان ٿو
پنهنجي سمپورن پتا، وديا جي پندار
سوامي سندرداس جن کي،

جن جي ستسنگ ۾ مون هندي ديو ماليءَ ڪتائن ڪان واقف ٿيس ۽ پنهنجي تيج سمجهه هوندي ڪاڻن سنسڪرت، هندي، پنجابي ۽ ويدانتي ارت مان پوري ريت فيضياب ڪونه ٿي سگهيس.

(بيت)

تون ئي پنهنجو ساز آ، تون ئي پنهنجو ناد
تون ئي پنهنجو سوال آ، تون ئي پنهنجو جواب
چکين پنهنجو پاڻ کي، تو ئي منجهه سواد
اصلون آد جڳاد، محبوب تنهنجي من ۾.

محبوب تنهنجي من ۾، تون ئي جمنا گهاٽ
تون ئي تيرٿ ياترا، تون ئي پنهنجي نماز
ڳولين ڇو هر واٽ، مڙهي مندر مسيت ۾؟

مڙهي مندر مسيت ۾؟ ڪونهي پيار نه رکو اقرار
اصلون عاشقن تي، سدا چڙهيل ويراڳ
ننڊ ۾ ٻي آ جاڳ، دل ۾ ديرو دوس جو.

دل ۾ ديرو دوس جو، روح اندر راڳا
ٻجي ٿيا پاڳا، پيار پڄائي پنهنجا.

پيار پڇائي پنهنجا، ڪيڏا ڪرين ڪيس
لونءُ لونءُ تو آسيس، آهي سندي سڄڻين.

آهي سندي سڄڻين، لوئي (۱) به سائي
ڪبير ذات الاهي، ڳولهي ماڻهوءَ من ۾.

ڳولهي ماڻهوءَ من ۾، هي پڌ انهد ڌُن
رب ڪونهي ڪو بن، خالق وسي خاق ۾.

خالق وسي خلق ۾، چيو بابا فريد
تون ٿي من مريد، خلق ذات الله جي.

خلق ذات الله جي، پر ڪيئن ڳولهجي ڪنت (۲)
پڇيو پيئڻ نانڪي، اڳيان گرونانڪ سنت
جواب مليو هي ويس ڪجن، ڪونه ڪجي ڪا چنت
(۳) نوڻ سنه اکر کوڻ گڻ، جهبا مڻيا منت.

ميران جهڙو من هجي، پوچا جهڙا پيار
چڪور جهڙو چِتُ هجي، پل چنڊ وسي بي پار
وهه به امرت ڌار، اهڙو چاهه چريو ڪيو.

---

(۱) لوئي = ڪبير جي زال جو نالو.
(۲) ڪنت = الله.
(۳) نوڻ = نمرتا (هيناڻين)، کوڻ = کميا (رحم)، جهبا = زبان،
مڻيا = سنا مٺين جهڙا، منت = منتر (لفظ ڳالهائڻ).

(بيت)

ڪنهن جي ڪنهن جي سار ڪيان
پن سرءُ جان وچڙيل پيار.

ننڊ رلي وئي پنبڻيون ڳوريون رات لڙي وئي يار
پوءِ به پيار پچار، جرڪي تي هن جيءَ ۾.

مندر مندر پتڪين چو تو گسائين لااُوف (*)
اندر تو چمڪات، جهاتي پاءِ تون جيءَ ۾.

جهنجهرڪي جو جهانجهه جهير وجهي تي جيءَ
پل پل تو پڙلاءُ، پلئه پوي تو ريءَ.

اڱڻ اڱڻ تو پتڪين، چوڏهين جا او چنڊ
ڏنگيل تو ڏسجين، ڪنهن ڏادي جي ڏانو جو.

ڳوڙهن ڳوريون ڳالهيون، ساري ڪيئن ساريان
پلڪي پاٿياران، سٽ سٽ تنهنجي سور جي.

ور ور وائي وات، مانيءَ پور ڳيپي جي
عشق کهڙي ذات، فاقن سندي من ۾!

وڏ ڦڙا وس مينهن، اچان سڄڻ سار سون
تو ڪنهن لاتو نينهن، رڪجي نٿو رڪجين.

تارن ڳڻين تون، ياد اچين تو حرفتي
تو ڪيئن وسريس مون، چوڏهين چانڊوڪين ۾!

(*) پيشاني.

(بيت)

مرگهه ترشنا جيئن من، رلي ٿو هن رڄ ۾
پريت سچي سچ، پاتي آهي ڪنهن جيءَ ڳري؟

چارئي ڀهر سيڙي، سنڌيا آئي سانت ٿي
پکي ماڳين موٽيا، مٿان وئي رات ٿي
مندر سنک وڳا، مسجد سهڻي بانگ ٿي
تن تنهنجي تات ٿي، جانجهه وڃي ٿي جيءَ ۾.

ڀاڻ ملون تہ وقت ٻيهي، تنهنجو ضد هيءُ
پر ائين ڏکوئي ٿيو، وسري ويس تو وٺري.

ڪاري رات اماس، ڪرشن پک آڏي
جيءَ ٻنهنجي ڪاٽي، ورهہ ٻنهنجو وٽرو.

ورهہ وڃايو سورداس، چت نہ آيس چنتا مٽي
تو ڪيئن ٻرين پاتي، هي هرڏي پريت ڀٽي.

ڪارا نيڻ ڪٽورا چلڪن ڀرجي نينهن
رڻين مٽين مئون وئي، سالن ٽپسيا ڏينهن
جوٻن ونٽيون جوانڙيون ڪنوئن سندا انگ
چٽڪ چڪ منجهہ ڏنگ، هئہ هئہ ڪان قلوب ۾.

نانگ نوڙيءَ تي نينهن، ٽڳايو تلسيداس ڪي
گيان ٻڌايو شينهن، خالق رامائڻ ڪي.

هرڻ ڀڄي حيران ٿي، خستوري ڪٽي ڏن
اهڙي ساهہ سڳنڌ، آهي ڪهڙي ٻن
چاڻي ڪونہ ڳهيلو، پاڻ ئي خوشبوءِ ڪن
تيئن ڏي ماڻهوءَ من، ڀٽڪي ٿو ڀونءِ ڀونءِ ۾.

ڇا ڏون ٻہ.....؟؟؟

معتبري ۽ اهميت جو مطلب دنت پئسو ۽ نانءُ آهي
تہ ڇا تون بہ ان کي قبولي اهو دڳ وٺڻ جو فيصلو ڪيو آهي
پئسو ـــ حد کان وڌيڪ پئسو هجڻ
معتبر ۽ مشهور ٿيڻ لاءِ
پنهنجي انفرادي شخصيت اڀارڻ لاءِ
هزارن لکن ماڻهن کي ڌڪي ٿيلهي، ڀيڙهي لتاڙي پاڻ کي جدا ڪرڻ لاءِ
ماڻهن جي سمنڊ ۾ منهن مٿي ڪري پنهنجي اهميت ڏيکارڻ لاءِ
تون ڏينهن رات هڪ ڪري اُن لاءِ جاکوڙ ڪرڻ چاهين ٿو.....؟
۽ پنهنجي نياري حيثيت مڃائڻ لاءِ پاڻ پتوڙي، جيءُ ولوڙي
شهرت جي بي انت اٿاهہ گهراين ۾ غرق ٿي وڃڻ چاهين ٿو.....؟
ڪروڙن انسانن جي شاندار روايتن
پکن ڪکن، سپت سچ غريبي گذر، جنهن ۽ اٿهوند تي فخر ڇڏي
محلن ماڙين، ڪپت ڪوڙ، ملڪيت تي اجائي تاءِ تانگر ڪري
پئسي جو پٽ ۽ ٺهين جو پوڄاري ٿيڻ جا جتن ڪرڻ چاهين ٿو.....؟
آزاد آڏن، ارڏن، مڙد مٿير مڙسن جو پٽ ٿيڻ بجاءِ
دولت لئہ ديوانو ٿي، ڪروڙن جي سٽ جو سات ڇڏي
آڳرين تي ڳڻڻ جيترن سڪين ستابن واڳن جي ور چڙهڻ چاهين ٿو....؟
گڏپ جي ايڪي، ٻڌي ۽ هڪل سان ڏيڻ جا ڏانو ڇڏي
پيچ لنڪائو، پئسي تي پيرن چڙهڻ واري لور لور ڪنڌ لوڏ سان
اندر خالي ٻاهر چلڪندڙ، بي بنياد، هوائي ۽ اڌوهي کاڌل ڀاڙين
۾ ٻيهڻ چاهين ٿو.....؟
جي پئسي تي عزت آنا، سرت سمجهہ، خودي ۽ خودمختياري
وڪڻيو ڇڏن
ڇا تون اهڙن غلام، موذي مريض موڳن، حرام خورن چورن،
خسيس ۽ ٽيچ سڌڙن ۾ شامل ٿيڻ چاهين ٿو....؟

يا گودڙي گذر ڪري پکن سان پريت رکي، لاٿي نباهڻ وارن ۾ ٿي
ڪجهه ڪري سگهڻ لاءِ
اٿهوند ۽ بدحاليءَ جي سورن ۾ به ثابت قدم رهي حياتي گهاري ڇڏي
پر سچائي ۽ سات نه ڇڏڻ جا پيغمبري اصول ڪٿي
سرمائيداري جي ڏلهي چمڪ ۽ ڪوڪلائپ نه ڪٿڻ
۽ غربت جي عظمت ۾ گهاري ڇڏڻ جا
ڏکيا ڏس، اڻانگا گس،
۽ اوکا اپٽا ويڻ وٺڻ چاهين ٿو، يا
لالچي، خود مطلبي ۽ خود غرض ٿي
زماني ساز، سولا سهتا، سڌا سنوان سيڻ ڪرڻ چاهين ٿو....؟؟؟

غـزل

هي اجـاڙ ويـران رات ڇـو آئـــي
چانڊوڪيءَ ڇـو سـرد آگ لڳائــي.

ڇـو ڪوئل ڪاري ڪوڪين ٿــي
ڇا پـيـا ملڻ جــي رُت آئـي.

هــي چنڊ چـريـو ڇـو چمڪيو آ
هي زهــر چانـدنـي ڇـو ڇائـي.

اجـڙيـل اڱڻ انـــدر ڇـــو اڄ
ڪنهن جي يـــاد جي هير آئي.

اسين تـــه پـاڻ بـه پلجي وياهون
اڄ ڪنهن ڪئي آ ڪتڪتائـــي.

نـاگـپـال مصروف زمـــانـــي ۾
هـت ڪـهـڙي آ دلـــربـائـي.

جوڳيئڙا جهان ۾....

مئي ١٩٧٥ع ۾ جڏهن پهريون ڀيرو سائس ملاقات ٿي، تڏهن هو 'ڪي. ايل. تنها' هو. سڌول بدن، ڳورو رنگ، پورو پنو قد، اکين ۾ چمڪ ۽ چپن تي مُرڪ — اهڙو قربائتو جهڙا سنڌي ماڻهو ٿيندا آهن. ملڻ جي دير هئي، سندس تنهائي پنهنجائيءَ ۾ مٽجي ويئي. ان پهرين رهاڻ جو رس اڃا روح ۾ رچيل آهي.

ناگپال منهنجي لاءِ شاعر کان اڳ ڪهاڻيڪار آهي، ڇو جو مون شاعريءَ کان اڳ سندس ڪهاڻي 'غنڊو' ماهوار تحريڪ جي پرچي ۾ پڙهي هئي. اها واقعاتي ڪهاڻي هئي، جنهن ۾ هُن ان وقت جي عام سنڌي نوجوانن جي پنهنجي ٻوليءَ ۽ ادب ڏانهن لاپرواهيءَ ۽ مٺاچري رويي جي عڪاسي ڪئي هئي. ان کان پوءِ مون سندس ڪهاڻي نه ڏٺي.

شروع واري وقت ۾ لفظن جي سٺي جڙاءُ جي باوجود سندس شاعريءَ ۾ داخليت پسنديءَ جو اثر وڌيڪ رهيو ٿي. اهو ان وقت جي اسرندڙ اديبن ۾ عام رجحان هو، (۽ اڃا تائين آهي) مون کي ياد آهي ته ادب جي ڪارج ۽ اديب جي ڪردار بابت اسان جا ويچار لڳ ڀڳ هڪجهڙا هئا، ان وقت اسان اندر جي دنيا، 'وجود جي جنگ'، 'پيڙا جي رچ'، 'اديب جي آزادي ۽ غير جانبداري' وغيره جهڙن فقرن جو ڏاڍيءَ بيدرديءَ سان استعمال ڪيو ٿي.

جلد ئي ڪي. ايل. تنها حيدرآباد ڇڏي ويو — مودڪلائيءَ جي ملاقات به نه ٿي. ان ئي سال سنڌي ادب تي جيڪو ڏکيو وقت آيو، ان جي ڪري ڪتابن ۽ رسالن وسيلي ملاقات به بند ٿي وئي. ڪجهه وقت کان پوءِ ڪتاب ۽ رسالا ڇپجڻ پاڌا نڪرڻ لڳا پر ڪي. ايل. تنها جو پتو نڪو پار — ٿورو وقت ٿيندو جو

ڪراچيءَ ۾ دوستن ڇپيو اڄ ناگپال ڏانهن ٿا هلون. ناگپال جي شاعري ته مون پڙهي هئي، جيڪا ڪيترن ئي پاسن کان روشن خيال ۽ اُميد ڀرئي شاعري لڳي هئي. ان ڪري ساڻس ملڻ جو اتساهه به هو. ٻيل وڇايوسون، هُو مرڪ لڪائيندو ٻاهر نڪتو - ويجهو آيو ته ساڳيو جهڙو ڪي- ايل تنها - هن به سڃاتو ۽ ڀاڪر ۾ پڄي ويو. مون ڀانيو هو ته هُو اڃا تائين اڳي وانگر اندر جي دنيا جو 'تنها مسافر' هوندو ۽ 'پيڙا جي رڃ' ۾ ڀٽڪندو هوندو، پر ائين نه هو. سندس سوچ سائنسي سماجوادي فڪر جي ڏاڍن سان ڏوڙجي جرڪي پئي هئي ۽ هو داخليت پسنديءَ جي ڏٻڻ مان نڪري ويو هو، سندس گفتگو جا موضوع سارتر، البرٽ ڪاميُو بدران گورڪي، لوهسون، ماٶزي تنگ ۽ توئي دين هئا. ڪي- ايل تنها جيڪو ادب ۾ غير جانبداريءَ جي مفت ۾ وڪالت ڪندو هو، اهو جانبدار ناگپال ٿيو بيٺو هو. ان جانبداريءَ کيس مٽيءَ ۽ ماڻهن سان ملائي هڪ ڪري ڇڏيو آهي. ان ڪري ئي سندس پوئين عرصي ۾ لکيل شعرن ۾ سماجي اوچ نيچ جي گهاٽي ۾ پيڙهيل معصوم ٻارڙن جا لڙڪ ۽ زندگيءَ کان محروم ڪيل ڪروڙين انسانن جون آرزوئون پنهنجي جياپي جا گس ڳولين ٿيون. انسانذات جي آزاديءَ ۽ خوشحال آئيندي ۾ ناگپال جو ويساهه آهي ۽ ان جي علمي تُوڙي عملي پهلوئن جي ٻاري ۾ گهري ڄاڻ اٿس، پر شاعريءَ جي حد تائين هو گهڻو ڪري روايتي انداز ۾ دلاسا ڏئي ٿو، جيئن سورج نڪرندو، ڏک ويندا وغيره - پر سورج اڀارڻ واري ۽ رڪ وهندي راند ۾ ڪڏي پوڻ، ان جو حصو ٿيڻ ۽ سورج اڀارڻ لاءِ خود ذميواريءَ جو احساس پيدا نٿو ڪري. هو ذهني طرح جنهن سطح تي بيٺل آهي کيس پنهنجي شاعريءَ کي ان سطح تي آڻي اڃڻ لاءِ اڃان وڌيڪ فڪري ۽ عملي جدوجهد ڪرڻي آهي. هن مجموعي ۾ سندس آخري شعر وڏي وٿ کي ان ڏس جي شروعات چئي سگهجي ٿو، جنهن ۾ ناگپال کي اڳتي وڌڻو آهي.

ناگپال جي شخصي تعارف جي خبر مون کي ٻه هاڻي پئي آهي. سندس ڄم جو نالو ڪنهيا لال آهي، جيڪو شهدادڪوٽ ضلعو لاڙڪاڻو ۾ ڄائو. پرائمري ۽ سيڪنڊري تعليم اُتي ئي پڙهيو. سنڌ يونيورسٽي ڄامشورو مان انگلش لٽريچر ۾ ايم- اي ۽ ايل ايل بي ڪيائين. هن وقت گورنمينٽ ڊگري سائنس ڪاليج لياقت آباد ڪراچيءَ ۾ انگلش جو هيڊ آف ڊپارٽمينٽ آهي.

حيدرآباد — **قاضي خليل**

جون ١٩٨٣ع

دوستن جا رايا ۽ تنقيدون

● ناگپال سان نه صرف ادبي چاڻ سڃاڻ اٿم پر هي منهنجو انتهائي گهرو دوست به آهي، سندس دوستيءَ تي مون کي فخر ۽ ناز آهي. کِلڻو، خوش مزاج ۽ حساس طبيعت ناگپال جنهن سان به ملندو ان کي جلدئي پنهنجو ڪري وٺندو.

— ناگپال جهڙا دوست شايدئي ڪن ٿورن ماڻهن کي مليا هجن. اڄ کان پنجن ڇهن سالن کان سڃاڻان جڏهن پبلڪ اسڪول سکر ۾ ماستر هو، پر ائين لڳندو اٿم ڄڻ سالن ناتو صدين کان هجي. ڪچهريءَ جو مور، هر ماڻهوءَ کي پنهنجي توجه جو مرڪز بڻائي وٺندو. بحث مباحثي ۾ ڳالهه مڃرائڻ جو ڏانءُ ته ڪو کائنس سکي!

— مضبوط ۽ اٽل ارادي وارو ناگپال مون کي ڪڏهن به اداس ۽ وياڪل نظر نه آيو آهي.

— ناگپال حساس دل ۽ لطيف جذبن جو مالڪ آهي. جنهن جي اپٽار سندس شاعري ۾ ڀرپور نموني سان ٿيل آهي. سندس مشاهدو گهرو ۽ گنڀير آهي، فني ۽ فڪري لحاظ کان سندس شاعري ڪنهن به طرح گهٽ ناهي. جيڪو به لکي ٿو سو چڱي طرح ۽ بي ڊپو ٿي لکي ٿو. سندس شاعري سماجي، سياسي ۽ اقتصادي مسئلن جو ڪامل ڪتاب آهي. ناگپال هيٺين طبقي ۽ پورهيت عوام کي اهم ۽ مرڪزي حيثيت ڏئي ٿو ۽ انهن جي آسن ۽ اڌمن کي چڱيءَ طرح ڄاڻي ٿو.

— ناگپال جي شاعري ۾ گلاب جي خوشبو ۽ موتئي جي مهڪ آهي. حوصلي ۽ امنگن سان ڀرپور ناگپال ڪڏهن به نستو ۽ هيٺو نه لڳو آهي. زندگيءَ جي تلخين سان هميشه جنگ ڪندو ۽ کين مات ڏيندو رهيو آهي. ناگپال جيڪا به ادب ۾ جاکوڙ ڪئي ۽ نور نچوئيو آهي سو ڪڏهن ضرور ساب پوندو.

ابراهيم سارنگ،
پبلڪ اسڪول سکر سنڌ.

● اهڙي وقت جڏهن حالتون دل شڪستگيءَ ڏانهن تڪينديون هجن ۽ وحشتون ماڻهوءَ ۾ جارحيت پيدا ڪنديون هجن، تڏهن پنهنجي پاڻ تي قابو رکڻ مشڪل ٿيو پوي. اهڙي ماحول ۾ ڪي ٿورڙا قلمڪار شديد ۽ اڻ سوچيل سمجهيل ردعمل ظاهر ڪرڻ بدران وڌيڪ سنجيدگي سان ذميداريون هٿ ۾ کڻندا آهن، ۽ انهن ۾ ناگپال کي اها خبر آهي.

— شخصي طور ناگپال ۽ مان هڪبئي سان پهرئين ڏينهن کان اڄ تائين تڪلف سان ٿا گذاريون، پر تڪلف جو اهو مطلب ڪونهي ته اهو ڪو هڪبئي کان ڏچي قائم رکيو اٿاؤن. اصل ۾ هڪبئي کي ڏوهين کان جيترو بچائي سگهجي اوترو باهمي اعتماد به وڌي ۽ پختو ٿئي ٿو. ڪير ماڻهو هوندو جو ناگپال جهڙي شريف ماڻهوءَ سان اچائي سگهي ٿو، جڏهن ته هو جانبداري جي حوالي سان به مون کي ۽ هر ساٿي کي ويجهڙو محسوس ٿيندو آهي. الائي ڇو، مون تي سندس لکڻين کان وڌيڪ سندس شخصيت جو وڌيڪ اثر آهي. سندس واين، نظمن ۽ ٻين لکڻين ۾ هو تمام ٿورو پڙهندڙن اڳيان ظاهر ٿيو آهي يا وري منهنجي ڪمزوري ۽ ناداني چئبي جو ڪيس پوري ريت انهن منجهان حاصل نه ڪري سگهيو آهيان. مون کي اها سا پڪ آهي ته هو سنڌي ادب ۾ وڏ ۾ وڏ پرخلوص ۽ بااخلاق ماڻهن منجهان هڪ آهي جن جي ڏاڍي اٿاٽ آهي.

هدايت منگي

● جديد سنڌي شاعري جي شروعات سڌي سنئين سماجي مسئلن جي لاڳاپي سان ٿي، پر ان ۾ گهرائپ نه هئڻ سبب، ڦوڪٽي منجهان هوا نڪري وڃڻ واري صورتحال پيدا ٿي. زندگيءَ ۾ اتساهيندڙ ۽ اڳتي وڌي ويندڙ عنصر گهٽيا آهن، ۽ منطقي نتيجي طور جنون مايوسي بئي، اڳوبوءِ پاڻ ڦرائي ويهندا آهن.

— ائين به ڪونهي، ته هوش ڦيرائڻ وارو عمل مڪمل ٿي چڪو هو، پر مقصد آهي ته ڪارائتي ۽ فني ڏوڙي فڪري

لحاظ کان مکمل شاعري جي کوٽ پئدا ٿي وئي، ۽ ان جو مقدار گھٽجي ويو ـ فقط ٿورا شاعر ذميدارين کي محسوس ڪرڻ لڳا هئا. هاڻي جڏهن صحتمند فڪري اپار، علمي سطح تي وڌيڪ اپريو آهي ۽ گھڻن ساٿين پراڻا خول لاهي تلاش ۽ ڏاهپ جي منزلن ڏانهن رخ رکيو آهي يا نوان مٿهو ميدان تي آيا آهن تڏهن ان سٿ ۾ ناگپال به شامل آهي. پنهنجي شاعراڻي وجود سميت هن وٽ موضوع تروڙي جو گھڻو ڪري سگھيا آهن تڏهن به انهن کي نياڻڻ ۾ نواڻ آهي. فڪر جي جنهن واٽ سان ساٿ نياڻڻ لاءِ هن همراهه پيچ پاتو آهي، ان کي مڪمل طرح سان هٿ ڪري ونڻ واري ڏس ۾ تروڙي جو ڪيس گھڻو پٺوڙڙو پوندو، پر هن جو ڳاڻيٽو انهن بارش جي قطرن ۾ ضرور ٿيندو جيڪي هن زماني ۾ وسڪاري جا پهريان ڦڙا آهن. ناگپال کي جن جنجلن منجهان اڄو ٿيڻو آهي تن ۾ پهريون ايم اي انگريزي جي ڪورس ۾ آيل شاعري ۽ ادبي نقطہ نگاهه جي حوالي سان ڪجهه وڌيڪ پاڻ تي مڙهي چڪو آهي.

فقير محمد لاشاري

● ناگپال جي شاعري پڙهي / ٻڌي لڳندو آهي، ڄڻ ماڻهو ڪنهن الف ليلوي ماحول ۾ اچي ويو هجي ۽ نه چاهيندي به ڪنهن جادوءَ ۾ جڪڙجي ويو هجي — ۽ ويندو هجي ٻڙر جو ٿيندو.

— ناگپال، نئين ٿهيءَ جي انهن فن ۽ فڪر سان ڀرپور گنڀير شاعرن مان آهي. آدب جي جلوس ۾ شاعريءَ جا جهنڊا، جن جي هٿن ۾ آهن، جن نه فڪر جو ساٿ وڃايو آهي، نه فن سان دوستي ڦٽائي آهي.

— ناگپال، پڙهيل ڳڙهيل ۽ ڪڙهيل شاعر آهي. شاعري جنهن لاءِ زندگي آهي، زندگيءَ جي مسئلن، ۽ مسئلن جي حل

جو آئينو آهي ـــ هُن وات ويندي شاعريءَ جو پرس فوٽ پاٿ، تي پيل ناهي لڌو، هُن رَت سَت ڏئي ڪمايو آهي، (ڪاڙهي ۾ تتل روڊن تي گهنڊڙ ڊهندڙ مزدور جيان) پئسو، تڪو ڪري ميڙيو آهي اهو ناڻو ـــ جو هُن جو پنهنجو آهي، بنهه پنهنجو.

اياز گل

● پنهنجن همعصر شاعرن مان ناگپال به هڪ آهي، جنهن جي تخليق مان گهڻي غور فڪر سان پڙهندو آهيان. هو هڪ باصلاحيت گهڻ پاڙهو ليکڪ آهي، جنهن جون لکڻيون سندس ڀرپور مطالعي ۽ مشاهدي جو دليل آهن. ناگپال دکي پيڙيل ماڻهن جي معاشي ۽ سماجي حالتن جي ڇاڻ رکي ٿو، اهو ئي سبب آهي جو هن جي شاعريءَ ۾ جتي ڪٿي ايڊائيل انسانن جي اڻپوري حياتيءَ جا اولڙا نظر اچن ٿا. هُن جو قلم مجبور ماڻهن جي بيوسيءَ تي فقط رُنو ڪونهي، پر هُن وٽ انهن لاءِ روشن آئيندي جون آسون اميدون پڻ آهن.

ـــ ڏونگر جهڙي حياتيءَ کي مرڪي مرڪي ڏورڻ ۽ همت سان پنهنجي منزل ماڻڻ جهڙا احساس، ناگپال جي شاعريءَ جو اهم موضوع آهن. هو اجتماعي سک جو قائل آهي. هُن جي خواهش هر ماڻهوءَ جي خواهش آهي، هُن جو دک پوري انسانيت جو دک آهي.

ـــ اديب کي ڪهڙو ۽ ڪنهن لاءِ لکڻ گهرجي اهو هڪ طويل بحث آهي، پر گهٽ ۾ گهٽ اديب کي ضمير جي سچائيءَ سان لکڻ گهرجي ۽ ناگپال اهڙو لکي رهيو آهي.

ـــ مون کي پڪ آهي ته ناگپال جي شاعري گهڻن کان گهڻن ماڻهن تائين رسائي حاصل ڪندي ۽ انهن جي ذهنن کي ضرور متاثر ڪندي.

ادل سومرو

پور ھڪ ۾ گڏ پتڻ آڪريا ھئاسين

● زندگيءَ ۾ جتي پيار مليو آھي اتي پڇتاءُ به ــــ ڪئي راحتون ته ڪئي رهڇون ۽ ائين ئي زندگيءَ جون ڪجهون ڦڪيون يا ديون ڪنيو هلندو پيو وتجي ــــ ان هلڻ ۽ ڊوڙڻ واري ڪيفيت ۾ ڪئي ڪئي ڪنهن گهاٽي وڻ هيٺ ڪن لاءِ ساهه کڻڻ لاءِ ترسڻو به پوي ٿو ۽ انسان جا دوست به اهڙن ئي گهاٽن وڻن مثل هوندا آهن. (اها بي ڳالهه آهي ته ڪڏهن جڏهن دوست دشمن بڻجيو پوي ته ان جهڙو بيو ڪو دشمن ٿئي ئي ڪونه).

ــــ بابا چوندو آهي ته "پٽ، سڙس آهي چنڊن جيڪو جيئن گسي تيئن خوشبوءِ اڀاري" اها ڳالهه بي آهي ته ان خوشبوءِ ۽ سرهاڻ تي ڪڏهن ڪڏهن پيارن پوپٽڙن بجاءِ پونئرا پيريو اچن، جيڪي گل جو سڄو سارو رس چوسي چورائي ويندا آهن.

ــــ هت پونئرن جو ذڪر ته خير پر گلن ۽ پوپٽن جو ذڪر سو ضرور ڪبو. پوپٽ جيڪي ڪنهن هچاري ڪانوءَ جي چهنبن لڳڻ سبب پنجي ڪوهجي گل جي خوشبوءِ ڪان پري رهجي ويندا آهن.

ــــ ان پٽ ڪوهه واري ڪيفيت ۾ ڪڏهن سون ڪان ڪي وڇڙي ويا ۽ ڪڏهن مان ڪنهن ڪان وساريو ويس. بهرحال اڄ به اهي ڏينهن اهي راتيون ياد اٿم، جڏهن استاد شمن، عبداللطيف سيلاري، گرداري ۽ توسان راتين جون راتيون ڪِلِ، ڪجڪي ۽ ڪچهرين ۾ گذاريون ــــ انهن ڪچهرين ۾ ڪنهن ڪي ڪيترو لاڀ مليو سو هڪ الڳ مسئلو آهي پر ڪيهر شوڪت چوائي "ڪيڏو نه ڳهيلو آهين جو پاڻ سان گڏ پين مسڪينن کي به ان جهنم جي باهه جو پارڻ بڻائي رهيو آهين."

ــــ ان وقت ته خير پر پوءِ جي حالتن سچ به ثابت ڪري ڏيکاريو ته مان جيڪو رستو اختيار ڪيو هو، تنهن نفعي

ڏيڻ بجاءِ وڏيڪ ڇيهو رسايو، جنهن نقصان جو اڄ تائين ڪيفارو ادا ڪندو پيو اچجي.

— ۽ توهان چوڻ ٿا ته مان تنهنجي شاعريءَ تي راءِ ڏيان!؟ — مان ٿو چوان توهان ايترو پاڻ کان پراهون ٿي ڇو ٿا رکيو — مان تو مان ٿي ته آهيان — تنهنجو ٿي ته آهيان ۽ پوءِ به ڇا راءِ اهميت رکي ٿي؟ مان ٿو چوان اهو ڇو ٿا وساريو ته منهنجي شاعر بڻجڻ ۾ تنهنجو به ته هڪ حصو آهي — ياد نه اٿئي ته ڪيئن نه شروعاتي دور ۾ شاعري ڪرڻ تي پئي همٿائيندي هئينءَ ۽ ڪلاڪن جا ڪلاڪ پنهنجي شاعري ٻڌائي شاعري ڪرڻ جو اتساهه جاڳايو هيئي.

— ها، بيشڪ توهان نه رڳو سنڌي پر انگريزيءَ ۾ به سٺي شاعري ڪري سگهو ٿا — توهان نه رڳو وائي ۽ آزاد نظم پڻ سٺو لکي سگهو ٿا. سچ به آزاد نظم لکڻ جو توکي ڏاڍو ڏانءُ آهي.

— ۽ ڪير ٿو چوي ته تو ۾ سٺي شاعر هئڻ وارا گڻ موجود نه آهن؟ — ها، بيشڪ توکي شاعريءَ جي پوري ڄاڻ آهي ۽ پڪ سان ٿو چئجي ته اهو تنهنجي شاعريءَ جو ڪتاب "جيون ڌاءُ ڌتيءَ جو" جڏهن مارڪيٽ ۾ آيو ته چڱي خاصي حيثيت حاصل ڪندو.

ملڪ آگاڻي
يوسف پلازا، ڪراچي سنڌ.

ناڳڻ پاليندڙ ۽ ناڳ

● بين لاءِ ناڳڻ پاليندڙ — مون لاءِ ناڳ. پر نه هو ڪنهن لاءِ ناڳپال نه مون لاءِ ناڳ. (اهي ته هن جا سچائيءَ ڪارڊ آهن — هڪڙو هن جي شخص طرفان، ٻيو مون پاران). هونئن هن جي ناڳ پاليا آهن ته پاڻ لاءِ! — هونئن هو ناڳ آهي ته پنهنجي لاءِ! هو ڪيترو ڏنگيل آهي!؟ ان جي ڪل

هن جي سدا مرڪندڙ ۽ ڪلندڙ چهري جي ڪري ڪن تورڙن ڪي هوندي. ڪنهن کي ڪهڙي گتي پئي آهي جو ڪنهن جي من ۾ ليئو پائي! ڀلا پئي جي دک ۽ درد سان ڪهڙو واسطو؟ ان لاءِ ڇا اسان جي چاڙيبازي — نعرا ۽ لکڻيون ڪافي ناهن؟

— ناگپال جي شاعري ٻن قسمن جي آهي — هڪڙي جا هو خاني پري لاءِ فارمولائي شاعري ڪندو آهي ۽ جنهن ۾ تخليقي عمل گهٽ هوندو آهي — ۽ ٻي جا هن جي اندر مان ڪنهن چشمي جان ڦٽي نڪرندي آهي. جڏهن به هن چالو يا فارمولا ڪوتا لکي آهي، هو مون کي نه وڻيو آهي. جڏهن به هن اندر اوريو آهي، ته مان هن کي ڳلي لاتو آهي — ۽ سندس ان ڪوتا منهنجي ذهن کي ئي متاثر نه ڪيو آهي، پر روح ۾ به سمائجي ويئي آهي — هونئن اڄ جي ماديت واري دور ۾ آتما جون ڳالهيون ڪرڻ پاڻ کي ڏنو ڪرائڻو آهي — پر ڇڙو ان ڪري ته هن مادي پرست ماڻهوءَ جي اندر جي هڪ ڪنڊ اهڙي به آهي جتي آتما به آهي — گرونانڪ به آهي. اهو گرو — اها مهان آتما جنهن هن نياڳي نمڙي ڪنڊ جي فرقي پرست ماڻهن کي هڪ ڪرڻ پئي چاهيو. جو ٿي نه سگهيو! پاڻ هڪ نئون ڏوارو وجود ۾ اچي ويو — جنهن سان اڃا به وڏيڪ رت جون نديون وهي هليون!

— هي ڪنهيولال — هي ناگپال — هي سک — هي ترقي پسند — هي آتمڪ ماڻهو — هي گرونانڪ جو پوڄاري — هي البيئرڪامو جو عاشق — هي ليڪچرار — هي پيارن پارن جو پيءُ — هي راڳي — هي نرتڪار — هي اسٽيج اداڪار — هي سنڌي — انگريزي ۽ اردوءَ جو ڪوي — هڪ اهڙو پيارو ماڻهو آهي — هڪ اهڙو خوبصورت شاعر آهي — جنهن سان مٽ پيد رکندي به ماڻهو پيار ڪرڻ کان سواءِ رهي نه سگهندو.

ڪيهر شوڪت

يوسف پلازا، ڪراچي سنڌ.

آءٌ نہ تہ ڪو اديب آهيان ۽ نہ ئي ڪو نقاد، ان ڪري ناگپال جي فن جا گڻ يا اوگڻ ڪيڻ سان سندس شاعري جي صحت تي ڪوبہ اثر نہ ٿيندو. چاڪاڻ تہ اسان وٽ ڪنهن بہ اديب جي ڪاميابيءَ جو راز وڏي اديب جي تنقيد ۾ سمايل ليکبو آهي ــ اسين وڏو اديب سڏي ڪابہ هڪ محسوس نہ ڪندا آهيون، چاڪاڻ تہ اسان وٽ وڏي اديب جي معيارن جي ڪابہ ڄاڻ نہ هوندي آهي. منهنجي هيءَ ڪوشش باهم جي آڙاهہ مٿان جهرڪيءَ جو چهنب مان اڇلايل ڦاٽي سمجهيو ويندو.

ــــ شعور، ڏاهپ، سوچ يا خيال سماج جي مادي شين مان حاصل ٿئي ٿو، جيڪو سادي ڪان ڳوڙهي ڏانهن، معموليءَ ڪان اهم ڏانهن ۽ هيٺاهينءَ ڪان مٿاهينءَ ڏانهن مسلسل وڌندو ۽ ترقي ڪندو رهي ٿو ــ ان ڪري شاعر يا اديب ڪي متاثر ڪندڙ ماحول ۽ حاصل ڪيل ماحول مان شعور شعرن، مضمونن، ڪهاڻين ۽ ٻين صنفن جي صورت ۾ ظاهر ٿئي ٿو.

ــــ طبقاتي، ڦورو ۽ ظالم سماج ۾ ادب ٻن قسمن جو ٿيندو آهي. هڪ خالص پورهيت ۽ عوام دوست ادب ۽ ٻيو مايوس ڪندڙ بالادست، رجعت پرست، خيال پرست ۽ واهيات ادب. اڄڪلهہ ڪامئو ۽ سارتر وغيره جا پوئلڳ غيرجانبدار، جديد ۽ آزاد وغيره جو راڳ آلاپي پورهيت ادب جي پٺيءَ ۾ خنجر هڻي ڦورو ۽ ظالم ادب جي خدمت ڪري رهيا آهن. اهي اديب جيڪي پاڻ کي آزاد، خودمختيار ۽ غير جانبدار سڏين ٿا ان جو مثال ان ماڻهوءَ جهڙو آهي جيڪو، ديوار ڏاهيندڙ ۽ ڍاهيندڙ ٻنهي کي چوي ٿو تہ "منهنجو ٻنهي سان واسطو ڪونهي، آءٌ غير جانبدار آهيان." ان غير جانبداريءَ جي جاچ وٺنداسين تہ اصل ۾ ان ماڻهوءَ جي دلچسپي آهي تہ ديوار نہ ٺهي ــ هو ڍاهڻ جي حق ۾ آهي. تنهنڪري جيڪو بہ اديب، شاعر وغيره غيرجانبداري، جديديت، نواڻ، آزاد ادب وغيره جي ڳالهہ ڪندو تہ اها پڪ ڄاڻجي تہ

اهو ڦورو طبقي جو پاليل دلال آهي، جيڪو ان قسم جا نعرا ڏيئي اصل عوام دوست ادب کان ماڻهن کي ٽوڙڻ گهري ٿو.

— گهرج ۽ ضرورت محنت کي جنم ڏئي ٿي ۽ محنت اوسر، ترقي ۽ واڌاري کي جنم ڏئي ٿي. انهيءَ اصول تي ڌرتيءَ جي سمورين شين واڌارا ڪيا آهن. فطرت جي انهيءَ قانون تحت ناگپال جي شاعريءَ به ڪافي ڏاڪا، مرحلا ۽ منزلون طئي ڪيون آهن. سندس شاعريءَ ۾ گل و بلبل، ناز و انداز به شامل آهي ته پورهيت جو پگهر به — پيار ۽ سونهن جي سرڪ به آهي ته جدوجهد جو اڏول سبق به.

— نئين ڪنهن ۽ خاص ڪري پاڪستان جي ٻين ٻولين جي ڀيٽ ۾ سنڌي ادب ڪافي شاهوڪار آهي پر ان هوندي به اڄ جي ضرورتن آهر، ان جي تمام گهڻي کوٽ آهي — سنڌي ادب ۾ ڪي ڳاڻ ڳڻيا اديب چڱو ساچارو ادب ڏيئي رهيا آهن، باقي تمام گهڻي اڪثريت مايوس ڪندڙ ۽ هوائي ٽوائي ادب ڏيئي رهي آهي — اڄ جون ضرورتون سماج جي برائين کي ظاهر ڪرڻ سان گڏوگڏ انهن کي ختم ڪرڻ جي گهُر ڪن ٿيون. اڄ جي ايٽمي دور ۾ ڀهراڙيءَ جي پورهيتن جي ٻارن جي زندگي ڪهڙي عذاب ۾ گذري رهي آهي؟ اهي ماڻهو جن هن ڌرتيءَ کي پنهنجي پگهر ۽ خون جو ريج ڏيئي جنت بڻايو آهي، تن جو ڪهڙو حشر ٿي رهيو آهي؟ ڌرتيءَ جي سيني کي چيري ان مان موتي پيدا ڪندڙ هاري جي گهر ٻار سان ڇا پيو وهي واپري؟ انسان کي انگ ڍڪائيندڙ ۽ سونهن بخشيندڙ مزدورن جي زندگي پل پل ڇو؟ دوزخ مثل گذري رهي آهي؟ دوائون ناهيندڙ مزدورن جا ٻار هڪ ٽڪيءَ وگهي ڇو مري رهيا آهن؟ ٻارهوئي محنت ڪندڙ عذاب جي زندگي ڇو گذاري رهيا آهن؟ نڪما، ننگ، بدمعاش، رهزن ۽ لنيرا جنت جهڙي زندگي ڇو بسر ڪري رهيا آهن؟ اهي ۽ ٻيا انيڪ سوال آهن جن تي لکڻ ۽ انهن کان ڇوٽڪاري ڏيارڻ

جي وات ڏسڻ جي اهم ضرورت آهي - انهيءَ ڏس ۾ ناگپال اڃا مس پير پاتو آهي.

ـــ ناگپال کي جيڪڏهن اياز گل، امداد حسيني، مشتاق باگاڻي، هدايت منگي، ڪيهر شوڪت، ملڪ آگاڻي وغيره ٿيٽو آهي ته اهو ان جڳهه کان ڪجهه اڳتي آهي - پر جيڪڏهن ڪيس لطيف، توڻي دين، لوهسون، رحمان بابا، خوشحال خان خٽڪ ٿيٽو آهي ته ان لاءِ جدوجهد، گهوڙهي اپياس، سماجن جي ڇنڊڇاڻ ڪرڻ ۽ ان کان پوءِ عوام جي جذبن، احساسن، اُمنگن ۽ مسئلن جي صحيح عڪاسي ڪرڻي پوندي. عام اديب وانگر هوا ۾ آسماني ادب ڏيڻ بدران عوام جو اصل ادب ڏيٽو پوندو - نه رڳو ايترو پر عوام سان گڏ هلڻو پوندو - عوام جي اڳواڻي ڪرڻي پوندي.

ٽڪيائي ٽرٽيل چڙهه چڪيائي چونڊين،
هلندي هوت پنهونءَ ڏي پونءِ مڙيئي پيل،
اٿي رائو ريل، ويئلن ٽان واري وري.
(شاهه)

۳۰- جون ۱۹۸۳ع
قمبر - لاڙڪاڻو

منظور چنڙو

Life 'n dreams

k.s.nagpal

dedicated to:

KALPANA
my everything

who gave
smiles to my eyes
words to my poetry
life to my soul

whom I owe
first right over myself.

Foreword

Poetry is known to be the most beautiful means of human expression, of his subtle feelings, his delicate and serene passions. Its reckoned as language of emotions, tongue of unsaid thoughts; but to me its an elixir to relieve me of my excess of emotions that may cause me nervous breakdown, its healing magic for me, a sort of literary' catharsis' to get rid of my excessive passions, being too sensitive at heart since child hood.

whenever I have been much moved by beautiful or horrible a sight, I seek refuge in my poetry, it provides me a cool soothing hand in scorching heat of living realities and their cruel stings. It shares my grief and gay moments with equal strength of a true comrade.

I've always been a staunch believer of contradiction that puts life-cart in course and is sole cause of human development and society evolution. I humbly submit my simple feelings in so simple a language for my loved reader my only judges, with greater affections and unabated esteems, may they please and move you if you find in them a little good, a thought provoking element, my efforts are best crowned.

I heartly thank all those who fully co-operated me in bringing out this venture as a book in your hands.

with sweet dreams
&
beautiful wishes

yours
K.S. nagpal

education means ...

to make man of a monster
civilized, enlightened and a sublime being
a sympatheric, considerate a disciplined soul
refined in approach to mankind............
but in general; not to educated strata only/
to know whats right and the wrong,
to discriminate between oppressor and the oppressed
to justify the latter in words and deeds;
it stands to draw a line of demarcation
in between good and evil
mercy and atrocity
rights and duties
its to understand all that cheat
in veil of philanthropist; in name of
goodness, justice and righteousness,
to be a man above all, an individual, altruist
and adventureous
a part of mother world
united with the main-the globe all over

education serves the purpose...........
to wake, illuminate and kindle
the world with treasures untraced
of knowledge, beauty and goodness
that liberates enslaved, consoles those living-demised
a soothing hand- to ailing humanity
a contributi on towards-world peace and the prosperity.

welcome new year

11-58 p.m, 31st december
eyes fixed on watch
there passes a minute
then another
now its 12 a.m
the first leap in new year
starts with a kiss, full and absorbing
on the juicy lips, untouched still
of a poor destitute girl
whose younger brother
fights with the death and her
family starves.....................
clothless and shelterless.............

at the first peep of
the new sun-dawn
she comes out with a hundred rupee
a note so tightly pressed in hand
with all scattered hair, torn limbs
fatigued and exhausted body
all frightened from her shadow
looking here and there
goes creeping foot in foot
and there greets the cheer
welcome new year.

torn leaf

a torn leaf
faded, withered
on mercy of winds
wanders here and there
no spring expected
no life peeps
trodden, thrashed and throttled
ever and ever undee feet;

peasants till the land
produce corn
suffer starvation to death
source of living stuff
die because of its dearth;

labour accelerate machines
supply daily necessities
enjoy hunger, famine and
nothingness
light lamps, live in darkness
erect buildings, suffer shelterless
the calamities under open sky

these 're the torn leaves
torn by their likes
down trodden, hunger stricken
any pennyless
on mercies of the lords of this land
sustain injuries and struggle

endure pains and work
make no complains and beg mercy
to protect their slavery; the only means to
clothe nudeness and fill the hell of stomach

dismayed by life, frightened by change
that may upbring them from dungeon of
disease and devastation
they 're so degraded; plunged
in deep abyss of inferiority compex
and humiliation.

o/my wits

man beseech man; as if
he were his God-father
the streched hands
for a piece of bread
before his likes
imploring for stale, eaten-up remnants
the stuff for his empty stomach
and that of his offsprings;

after a thousands curse
the giver reprimends by giving
not to tell others about it; as if
he gave from immeasurable
treasures of hatam

man asks man for his shoes
looks from dawn to dusk but for shoes
repairs with a sigh of re relief, thankfulness
and gratitude; just because
shoes are his living source
his life career

* * *

sweepers sweep roads
scavenger drains off; even
earn insufficient
at this stage of degradation and disgrace

a drum man beats his drum vehemently
dancing, jumping in all ecstacy
for the wellbeing and prosperity
of a man who awards him a penny or rupee.

the times

fast moving wheels
of ceaseless time chariot
with its blind horses
knowing no bounds no breaks
are going on and on
crushing those deprived and depresseds

the time chariot passes with horses blind
payndg no heeds to curbs or cries, is
but in abounding spurs with deaf ears
treading beneath its weighty wheels
those who know not move its speeds

shattered are faith barrels, long cherished
forsaken are sermons, so heartly listened
broken are convictions, beliefs to living
just with a stroke or nagging time rod
lo/there 're pieces of mority ethics

man is awfully alone in over populating worlds
pennyless amongst the affluent curls
naked in bazzars, full of gaudyclothes
thirsty in oceans, destititute on his doors

the times entertain nothing but onething
that drags man, allures women
with invincible desire, impetus pushing
of hunger, hunger and mere hunger
hunger of stomach, sex and a lasting chair.

the life

life is but a moment
a short, pithy and a brief gap
of delight, craziness and sorrow
with all its chakms and fascination
its colours and ugliness
its but a moment intermingling;
life is a struggle, an endeavour
a twinkle, a nap sages said
seers view it as,
symbol of smiles and sorrows

a name of cheer and tears
hopes and despairs. delights and dismays
war & peace
collection of days and nights
embodiment of minutes clock wise
its but moments exciting,
man borns is a moment
man dies is a moment
cities serene, and shiver,
countries made and destroyed
its but moments; no longer years
that maps change, globe tremors
climates calm, tempests recede
earth quakes and building collapse
prove life a moment unexpected;
man enjoys health-that suffers
smooth traffic runs that stumbles
named though accidents
but proves life best as a
moment quite cutting;
a generation supports-another opposes
one is on chair-one is off chair
man orders-man begs
liberty turns captivity,
captives go liberals
life is all but astonishing;
loves, abhorrations
rapes, adorations
love longings and those suicides
on altars of life
that merge likes and dislikes
in fashions unknown and

indiscriminable plight
moments quite contrasting, make life
contradiction's offspring;
we're blind to the days ahead
move with no foresees
meet some miscreants, strange and
incradible eves
that put one at his wit's end
and conclude life
just but a moment, like a flame in waves
will extinguish when
nobody foretells.

WOMAN

Climax of Creation

lyre of love
ocean of beauty
dazzling is her show

mother, sister, daughter, wife
plays part in long run of life
shares merries and miseries as well
in smiling touch and high delights

brings the babies, enlightens her love
duty is her diety, chastity her vow
serenity her sovereigny, shame is her show
innocence of dew makes her head bow

a part of man's might
assential ingredient of life
creation is her magic, beauty her light
meaningless is man without a good wife

service, sacrifice along with meekness
patience pours in inar, a power to faithfulness
leaves her home to help husband's hands
ever glowing are her such stead-fast gems

companion of cosmos, part of its zenith
made from man, tells Bible myth
half of man's life, hinduism guideth
equal to your rights, is Islam's might.

? (a question)

you wander after love
platonic, metaphysical
spiritual, sexual
in these days of helplessness
with all our atom-neutron powers
of this modern computer age
with all radars, tarpedos
mesiles and anti-aircrafts
seeking peace in formidable bloodshed
we 're on verge of devastation
utter annihilation
a nation surpass and supress

another's due right
one usurps other's will to live
people sell their beautiful bodies
charming looks, and
sense of pride too
in days of indigence
compulsions and nothingness
they starve to death
but never find someone
to come to their rescke
on ego's cost; pride's auction
is love
essence of our lives herein
among existing orders of our days?

when clouds encircle sky

every body enjoys
each dances on clicks of his own heart
and every one whistles
when clouds encircle sky,
people very much long for it
yearn, crave and wish as its
so touching a sight, to
see sun clouded in
white white garment, o, my God
how lovely it looks
how fantastic it feels
but nevertheless

a soul feels so lost
gloomy, doomed and dejected
omongst all heartening sights
and merrimaking mobs
it overweighs his aesthetics
its beyond his sense of beauty
as he is so perturbed and gloomy
just perhaps
he is dweller of a hut
that collapses down
on shower's first torrent shut.

your silence

you just look
with talking eyes, and
never utter a word
your silence
conveys all that eagerness
enthusiasm of untold
your restless charms, your grizzled hair
and your delicate petal cheecks;
say more than words can
by the subtle movements of your lips
for love itself
is its own
revelation!

Shadow

you come by my side
with all absorbing looks
captivating sight
those little burning eyes
full with love fires
and that every talking limb,
I find my reveries-come true
but alak!
it was all
but shadow of my senses!

In haunting solitude

oft, I feel
in visiting seclusion
that I own your charms
the rosy face , doe eyes
honey filled lips, checks bright
and that long curving hair, with
all fascinating looks,
knowing that
you belong to someone else
I think nevertheless.

on In coming of nightfall

when the flock of birds fly to their nest
when the adieuing voices from mosques call to rest
when the dying sun seeks its shelter in west
I harbour your sweet memory in my breast,

at this intermingling of day and night
the city bathed in lights full and bright
I put forth your visage before my sight
then the little heart beats with ecstacy might,

this sweet pain trembles my heart
a little hope rears in my thought
to see the countenance, a flower af a sort
that ever fascinates me, like wine to sot,

come, my cordial, my cosmos, for humble entreat
come, my kinsman, my kind, have one retreat
come to quench my thirst, let flied soul's kite
on this incoming of nightfall I pine your sight.

life-i

life is a long drawn
dream
unknown, untraced
formidable, if seemed
pleasurable, if deemed
its up to you
to make anything of it
hell
or
heaven.

life-ii

life
is a change
from sorrows, agonies
if indigence and nothingness
towards
prosperity and cheerfulness
in all enjoyments to all alikes
that make living worthwhile
it accelerates ideals, to
come true
in all harmonies of love
and necessities; with
all peace··· and prosperity.

I, save you

last gulp of day
a deserted street
a barren nest
a hot breez
a dying soul
a last look
I 'm being in wilderness

a lost way
an unknown goal
a pale torn leaf
a naked tree
a desolate lap
I 'm a music lost lyre

a body without soul
a house without dweller.
a flower without fragrance
a voice without audibility
I 'm a prayer never granted

a curse of estranged darling
a cry in desert
a zig zag path of forest
I 'm a traveller with no destination

nevertheless, but I exist
as mirage burning thirst
I 'm a flame in cyclone;

you

My friend.................. you .... my foe
My companion............ you .... my loneliness
My cheers .... you .... my tears............
My begining .... you .... my end
My slef .... you .... my shadow
My sufferings .... you .... my rejoicings
My everything .... you .... my nothing
My reality .... you .... my reverie.

by-way

you 're named
after a man
I owe someone else
but still a voice recalls in me
you 're my own
my very own and no one else's
life puts us apart
like two banks of river, or
two polls apart
for ever and ever
never to meet
we 're on
bi-way of life.

el ou ve ee

life is love life
never part the twin right
is its nature eversince might

love begs nothing, asks no more
is end in itself, grieves no sore
cares not conflagrations, jumps unwore

attempts impossible, wonders wits
breasts bullets, files no writ
mighty is its print, on love's heart-chit

life is sweet when two lips meet
sacrifice is its sense, devotion its greet
it feeds crazy, forsken are breed

such are its sources, wealthy, healthy wise
unfathomable is depth, unknown its might
sacrificing 're brought to heaven-kissing heights.

in elixir

you, the working

you, the ailing

you, the powerful but weak end powerless
know thyself
the suppliers of food and cloth
rest and recreations
you, the backbone of country
the population feeders
live to die, leading but a living-dead life......
serve all your lives, just for
miseries, thraldom nothingness
how come?
work puts to death, and
workless to luxuries./
you, yourself contribute them
for all agonies, injustices
to be showered upon you
all that befalling atrocities and
inhuman tortures
are but outcome of your deep slumber
your willing slavery of
majority to minorities-that
you sustain injuries
make no cries............
awake, arise and struggle
all strength lies in your unity
to finish all inequalities, and

gross disparity
your struggles on scientific
and modern revolutionary strategy
will surely crown your efforts, to
happiness, peace and success of
human values towards prosperity.

the morn will dawn

when no living shall suffer pain
no one will castigate
on his high powers
the work-exploitation of weak
no one will hoard
on sweat of labours
'he blood of farmers
ody will taunt and daunt, or
lest the chastity of weak
:ave one of his
'e-necessities and
ving right;
ach morn will dawn, when
who sows, cultivates and reap
will enjoy its fruit
who works, will eat
who dosn't, shall die fasting
rest assure
such morn will dawn, assured
it shall.

would to God

when would it meet with superb
the diginity of working hands
when there will rule
the majority over minority
against the existing orders of
minority over majority
few bloom, all gloom
when will it meet with its due right
the flowing sweat of labour,
all fatigued limbs of farmers,
when will it vade
the horrible wars of weapons
when prevails there
all happiness and peace
in harmonies of equalities
no lows, no outcasts, and no
untouchables
irrespective of one's
colour, caste, creed
race or religion
when will it come true
the dream of all revolutionaries
and saints as well
to see all cheers no tears
no nude being left,
no empty stomach sleeps, or
hurt pride suicides
it will

when all of us realise
the oneness of all life, and
cultivate a sense of brotherhood
of all mankind, the dignity of labour
may we start the sort
would to God.

your love

I loved you beyond measure
I miss you beyond endurance
I 'll need you beyond everything
I did, I do, and I 'll
not because
you 're mine, you adoreme, or,
you need me, but because
that very love of yours
is essence of me
identification of this being
the very life of this soul
that gave
smiles in my eyes
words to my poems
life to my soul
that made me what I 'm by now
that's all because of
your love:

my love

you need not to grieve
on altar of life, my love
its where hopes cheat
dreams delude
whats most desired
can never be had
you and I
two particles of sand
that sting and leave
on mercy of cruel winds
its here, the reality
to strangle all our ideals
its as our life
accept as it is
there isn't any way
else to exist.

without you

when butterfly loves flower
I mind you
when bees buzz
I mind you
when roses toss
I mind you
when rains shower
I miss you
when spring comes
I miss you
when beauty wears
I miss you
missing you and minding you
is my life
forgetfulness
is my death, alike
a fish in sands, flower in cyclone
a body except soul
like music hidden in lyre
you 're in me.

be it you

whoever I meet
be it you
whatever I touch
be it you
whomever I see
be it you
I long my touch, I wish my vision
to be an elixir, to convert
everything-to be it you
you, you and you
you 're my everything
my colour, my cosmos
my world, my ways
you 're my rest, my zest, my best
without you
there isn't world
beyond you, there's
absolutely nothing.

random thoughts

life is to be fought and enjoyed
either in touch of laughter, or
in the whim of anguish
to live is to face problems.

learn ignorance, if you want to dwell
in the world of miseries, pains and jail

soul needs solace a source
a fire burning inside
keeps on the course.

memories that haunt
in lone corridors of heart
cater the things to dance

we 're but vain insects
on bleak shore of memories
always prone to death.

here comes a shower of tears
to water soil, barren of love cheers

here comes the butterfly
to suck the pure nectar
of your lotus eye.

with you

wherever I 'm .... I 'm with yo
it throngs, in seclusion
I 'm with yo

in deserts, in cities
I 'm with yo

in oasis or isles I 'm with you

in friends, in foes
I 'm with you

in happiness or sorrows
I 'm with you

in all whims and all ideocyncracies
I 'm with you

I 'm with you
days and nights
morn and dusks
day breaks to night falls
working or leisuring
drinking or eating
dancing or singing
reading and lecturing
composing or playing
I 'm with you

I 'm with you
in wake and sleeps
whoever is with me I 'm with you

there comes no moment
devoid of you, empty of your thoughts
there comes no thought
but with you comes every minute or
second each moment passes with you
without you, I'm
incomplete
unknown, and
meaningless.

aim

to see you cheerful
is object of this life
to glance at your smiling face
heartful laughters
those little burning eyes, that
wink so mischievously
with all your individuality
ideosyncracies, the things
I 've ever wished
the stuff for my happiness and goodwill
bloom, flourish, and illuminate
your precious self-for this abject
that wishes it above everything
because
my happiness, you know
is all dependent that
on yours

when ice melts

in the embroisal hour of morn
when dawn breaks,
lo/the sky dew shower its first kiss
on delicate chfecks of petals
the misty atmosphere all over
the bone-chilling cold passes through
a cool shudder through out body
I deem even a sense of burning inside

I perceive a flame of reminiscence
alight among scattered ice
the peopleless calling roads
the unending ways and those long
bowing branches of trees, breathing so heavily
all lone, desolate dead silent moor
in the foggy environment
of indescribable beauty of morning
the desolated heart, left empty
at your sad departure
echoes still your first arrival
that stikes a heavy blow
behold/there melts the ice!

parting.........

when we 're parted alike every-chapter
ever as such stories end.........
like every parting day, shading blood tears
all reddening the western waylands
where seting sun plunges in
oceans of darkness...........
leaving behing world to the
unfathomable obscurity, equally alike
our sweetness, love, and light is gone
its all dark, obscure everywhere
there prevails the reign of nothingness
those love whispers, heart-breaking shrieks
weeping songs in dying sobs
recollected altogether by the playing tape
in lonesome corridors of speaking stillness
that muttering silence and
echoing emptiness;
it takes back to all those past chapters
close for once and all like our
buried aspirations inside
our moving graveyards of chest
within us lulled to sleep...........
we wonder like orphans, upon
the unending lost paths
where scattered are all autumn torn
pale sad leaves.........in crying calm
the air holds

the wanton crow's desolate shrills
at an odd hour, breaks the spell of
lying stillness, creeks the stone wall
of bygones, leads to the unknown
long long avenues......,
of constant mournings!!

wanton strokes

the off long unending paths
going to unknown ways,
the wanton strokes of winds
following days;
you shut me inside, the webs of your thoughts
that engulfed my entire being and there enlarges
dark evenues of setting sun,
the reddening west, the north winds that
scatter all around the falling leaves
like torn kites, so blows there
some homeless crow's crying sound
the complaints of weeping zig zag lost paths
somewhere wandering an isolated goose
the diving ducks, moping frog's trun voice
and the silently weeping waves
flowing nowhere,
thus passes a gloomy widow, lost in her
worlds dead, words lost, ways closed...........

I 'll never let you go

I met you on desolate roads of life
I found you in vacum of my inner being
I sought you in utter desperation

I saw you in lone corridors of heart
I had you when I lost every love of life
I took you in sheer dejection
as the only solace, courage and
consolation, an inspiration to live on

so I'll never let you go, till
this soul remains in dungeon of body
till life exists on earth, I 'm breathing
I 'll never let you go, rather
I 'll disown every thing that makes a wall
in our sweet vow, but
I 'll never let you go!

Allah, God, Rama

every cruelty committeed in thy name
is justified
to promote Man's kingdom
to satisfy his selfishness and
vain ego, his injustices, atrocities
inequalities and tyrannies
all are veiled in your auspicious name
profane guised sacred
vice turned virtue, and bad good
with thy sanctity
in the holy name
every worst action is proclaimed wrothy
earth has its own laws
strange to your ones
beyond your vows, mighty is man's bow
against your choice
man raises his voice
he consoles vanity
encourages disparity, contrary to
your equality
man kills man, in your glorious name
cheats, bluffs, deceives and debauch
uncaring your watch and wrath
o, Allah, God and Rama
in thy name, in thy voice, in thy guise
every inhuman deed done
is announced
gospel. injunction and karma-

struggle is the best luck

sweet dreams
hyperbole
we all cherish
unveil
horrible catastrophe
lead but to graves
of formindable denouements;
then why not
raise our sweet wills to
tangible realities
not to absolve ourselves of
living realities
but endeavour
withhold all those
grim facts, bitter truths
and do for a change
with all efforts unsparing.........
o, ye behold!
new avenues to bright success
on threshold
lets all together shout
"struggle is the best luck"

a masochist

I love pains, eversince
I departed that bi-way
where we met together
so sudden, so accidental, and
Instantly absorbed in each-other
imbibed and lost in our selves
that inseparate one-of the two
but cruel realities of living on earth
estranged us for once and all, eversnce
I love suffering, enjoy pains
relish agonies and rest in unrest
I crave tortures, long for injuries
I yearn wounds, love ashes and whats
bitter, sore and unpleasant
I rejoice at miseries and afflictions

I 've gone a masochist ....

hope tears

almost all our sorrows
are but self generated,
embarked on higher enterprise
motivated by elite's style
we make hell of our existing bliss
sheer from wants and demands
immaterial to our meanses,
contrary to those starving famished soul!
we cherish whatever is inaccessible
so suffer formindable catastrophe;
worries move with aspirations
all those shattered expectations
put eye-lotus showered by dew drops
recall - NO HOPE NO TEARS!

reveries and realities

its a long way
from your sweet dreams, to
the thorny paths of realities
its really
a long...long...way
we make its short cut
in utopias...but
its almost impalpable
an elusive,
contrary to tangible impasse
the impeccable reveries
make impending the happy denounment
neverthelcss
immutable facts have their own
concrete and insurmountable snag
invincible to our dreams,
so thats a
long, long, long way
from deep oceans of your eyes
to the tasty sip
from delicate petal-like lips
to the intox-icating kiss
and the
ineffable union.........
a too long way
from reveries to realities.

death - a bridge

the souls
that toil for freedom
the bodies
that strive for emancipation
the hearts
that cater hopes of liberty
shall ever glow in pitch darkness
among all atrocites, tyrannies
the blood once shed
get erosion
those sown seeds
of equality, liberty, fraternity
to rise up in thick corn of cheerfulness
then no eye will shed tears
no dying soul will await medicine
no victim wails
this death to bring all happiness
will never be a death but a bridge
to meet the new path of glory
grandeur, all exaltation, and sublimity!

rose, my best teacher

Good looking, sweet smelling
all bewitching but
short living,

fresh, fragrant and ever smiling
Rose is my best teacher,
teaching

liveliness amidst hardships
cheers amongst tears
by being herself

happy amongst thorns
smiling even shortliving
sweetness. delicacy
freshness and colours catering
to the hands plucking

It is but
beauty and honey purveying
just living
but for others.

where have you gone

Where have you gone
deserting my days
casting my cosmos in maelstrom
I can't find you
in desert of life
my wails, screams
sobs and sighs
never reach you
in this large universe
I alone by my self
can not survive
this mad of you
can't live without you
never finds his heart at rest
but roaming and roaming about.

life 'n dreams

like that rain
earth needs
like that tears
a hot heart needs
like that band
a bruise needs
like that solace
a sobbing needs
like that water
a fish needs
like that dreams
a life needs
A MAN needs
love, understanding and acceptance
a need to be
needed and praised.

life'ndreams

K.S. nagpal